

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra primární a preprimární pedagogiky

Bakalářská práce

Tereza Lobišová

Vzdělávací program "Začít spolu" v podmínkách mateřské školy

Olomouc 2019

vedoucí práce: Mgr. Alena Vavrdová, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Vzdělávací program "Začít spolu" v podmínkách mateřské školy“ vypracovala samostatně a uvedla všechny použité literární a odborné zdroje.

V Olomouci dne

.....

Podpis

Poděkování

Ráda bych touto cestou vyjádřila poděkování paní Mgr. Aleně Vavrdové, Ph.D. za její cenné rady, podněty a ochotu při vedení mé bakalářské práce. Děkuji také celému týmu MŠ novojičínská Beruška, s r.o. v Novém Jičíně.

OBSAH

ÚVOD.....	6
TEORETICKÁ ČÁST	8
1 PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ.....	8
1.1 DÍTĚ PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU	9
1.1.1 Tělesný vývoj	10
1.1.2 Sociální vývoj.....	11
1.1.3 Psychický vývoj.....	11
1.2 PEDAGOG V PODMÍNKÁCH PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ.....	12
1.3 RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	13
1.3.1 Cíle RVP pro předškolní vzdělávání.....	14
1.3.2 Vzdělávací oblasti předškolního vzdělávání	15
1.3.3 Klíčové kompetence v předškolním vzdělávání	16
2 POJEM MATEŘSKÁ ŠKOLA.....	17
2.1 MATEŘSKÁ ŠKOLA BĚŽNÉHO TYPU	17
2.2 ALTERNATIVNÍ MATEŘSKÁ ŠKOLA	18
2.3 ZÁKLADNÍ RYSY ALTERNATIVNÍ ŠKOLY	19
2.4 ROZDÍLY ALTERNATIVNÍ MATEŘSKÉ ŠKOLY A ŠKOLY TRADIČNÍHO TYPU.....	19
3 TYPY ALTERNATIVNÍCH MATEŘSKÝCH ŠKOL V ČESKÉ REPUBLICE.....	21
3.1 WALDORFSKÁ ŠKOLA	22
3.2 MONTESSORIOVSKÁ ŠKOLA	23
3.3 LESNÍ ŠKOLA	24
3.4 PROGRAM PODPORY ZDRAVÍ.....	24
4 ALTERNATIVNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM „ZAČÍT SPOLU“.....	26
4.1 HISTORIE PROGRAMU ZAČÍT SPOLU V ČESKÉ REPUBLICE	26
4.2 FILOZOFIE PROGRAMU ZAČÍT SPOLU	27
4.3 HLAVNÍ CÍLE PROGRAMU ZAČÍT SPOLU	28
4.4 HLAVNÍ VZDĚLÁVACÍ ZÁMĚRY PROGRAMU ZAČÍT SPOLU.....	28
4.5 HLAVNÍ OBSAHOVÉ SMĚŘOVÁNÍ PROGRAMU ZAČÍT SPOLU.....	30
4.5.1 Ranní úkol	30
4.5.2 Ranní kruh.....	30
4.5.3 Uspořádání prostředí třídy do tzv. center aktivit	31
4.5.4 Hodnotící kruh.....	31

PRAKTICKÁ ČÁST.....	32
6 PŘÍNOSY V PROGRAMU ZAČÍT SPOLU.....	33
6.1 INDIVIDUÁLNÍ PŘÍSTUP	33
6.2 SPOLUPRÁCE S RODINOU.....	34
6.3 SAMOSTATNOST DĚTÍ.....	34
6.4 PLÁNOVÁNÍ	35
6.5 INTEGRACE DĚTÍ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI	35
6.6 OCEŇOVÁNÍ, PODPORA DĚTÍ.....	36
6.7 OREGONSKÁ METODA HODNOCENÍ.....	36
6.8 ROLE PEDAGOGA V PROGRAMU ZAS	36
7 CENTRA AKTIVIT V MŠ NOVOJIČÍNSKÁ BERUŠKA, SPOL. S R.O.....	38
8 POPIS MŠ NOVOJIČÍNSKÁ BERUŠKA, SPOL. S R. O. A JEJÍ HISTORIE.....	47
9 DEN V MŠ BERUŠKA S PROGRAMEM ZAS	49
ZÁVĚR.....	52
SEZNAM LITERATURY	53

SEZAM POUŽITÝCH ZKRATEK

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHY

ANOTACE

Úvod

Pro svou bakalářskou práci jsem si zvolila téma - Vzdělávací program „Začít spolu“ v podmínkách mateřské školy. Téma bakalářské práce jsem si vybrala na základě osobních motivů, zájmů a také proto, abych si konkrétněji a odborněji rozšířila povědomí o vzdělávacím programu „Začít spolu“. Práce s dětmi mne velice naplňuje a baví. Již v rámci praxe jsem navštěvovala Mateřskou školu novojičínská Beruška, spol. s r.o., která děti vychovává a vzdělává podle programu „Začít spolu“ od roku 1998 a má s tímto programem dlouholeté praktické zkušenosti. Začala jsem přemýšlet nad tím, proč je mi tento styl vzdělávání a výchovy předškolních dětí sympatický a všimla jsem si, že je pro děti velmi zábavný, inovativní a jiný a učitelkám nabízí spoustu inspirativních cest, pomocí kterých děti mohou vzdělávat a vychovávat.

Mateřská škola, vedle rodiny, se ve velké míře podílí na rozvoji předškolních dětí z pohledu jejich dovedností, schopností, poznávání a zručnosti. Předškolní období je charakteristické dynamickým rozvojem osobnosti dítěte. Alternativní vzdělávací program „Začít spolu“ je výbornou volbou, jak zprostředkovat dětem různé vzdělávací a výchovné cesty tak, aby je vzdělávání bavilo a motivovalo. Z mého pohledu je pro předškolní pedagogy velmi důležité, aby dnešní generaci předškolních dětí dokázali vhodně motivovat. Nezastupitelnou rolí je důkladné a promyšlené plánování a organizování rozmanitých činností tak, aby se děti od nejútlejšího věku vzdělávaly rády, nové poznatky jim přinášely radost a přistupovaly ke vzdělávání bezprostředně a přirozeně. Program „Začít spolu“ je jednou z velmi inspirativních cest.

Hlavním cílem mé bakalářské práce je, představit alternativní vzdělávací program „Začít spolu“ a jeho realizaci v konkrétní mateřské škole. Cílem mé práce také je, zaměřit se na rozdíly a přínosy tohoto programu v souvislosti s běžnou mateřskou školou.

V úvodu teoretické části se budu zabývat celkovou charakteristikou předškolního vzdělávání a pojmu mateřská škola tradiční a alternativní. Další část bakalářské práce je věnována vzdělávacímu programu „Začít spolu“ a jeho základní charakteristice. Zmínka bude i o dalších programech, které jsou považovány jako alternativní a inovativní.

Praktická část je zaměřena na přínosy programu „Začít spolu“ a obsahové směřování tohoto programu. Na závěr popíšu a představím Materskou školu novojičínská Beruška, spol. s r.o. v Novém Jičíně, která dlouhodobě pracuje s daným programem.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Předškolní vzdělávání

Dle Šmelové (2018) je předškolní vzdělávání v životě dítěte velmi přínosné a zásadní. Je to živé, radostné a pro rozvoj dítěte dynamické období, které utváří strukturu osobnosti, základní návyky a předpoklady pro budoucí život. Záměrem předškolního vzdělávání je rozvoj každého dítěte a to po stránce fyzické, psychické i sociální. V předškolním období se u dítěte rozvíjí mnoho důležitých vlastností, schopností, dovedností a vědomostí. Důležitým prostředkem v rozvoji dítěte v předškolním věku je hra. Hra bývá pro děti předškolního věku odpočinkem i prací, bývá zdrojem poznání, postojů a zkušeností, hra rozvíjí cit, rozum, pohyb, koordinaci a manuální dovednosti. Učení hrou by mělo být prožitkové a kooperativní, mělo by podporovat a podněcovat zvědavost, radost z učení a zájem o objevování. Dítě předškolního věku ke své hře vyhledává své vrstevníky, touží po spolupráci a komunikaci, prostřednictvím hry se u dítěte utvářejí prvopočáteční sociální vazby. Hlavním úkolem předškolního vzdělávání je, aby doplňovalo a podporovalo rodinnou výchovu a zajistilo podnětné prostředí, které je přiměřené a různorodé. Cílem je, aby došlo k aktivnímu rozvoji a učení dětí. Předškolní vzdělávání připravuje dítě na budoucí život, usiluje, aby mateřská škola (MŠ) byla pro dítě radostí a přínosnou zkušeností do života i dalšího vzdělávání. Jednou z důležitých věcí je také vytváření dobrých předpokladů pro další vzdělávání, respektování dětských potřeb a podpora individuálního rozvoje.

Didaktika předškolního vzdělávání je organizovaný proces, který se odehrává v určitou dobu a prostředí. Má systematické a zvolené učivo, které je ve vzájemné interakci dětí a pedagogů. Celý proces směřuje k dosažení stanovených cílů. (Šmelová, Prášilová a kol. 2018)

Dle Šmelové, Prášilové a kol. (2018, s. 11) je „*didaktika předškolního vzdělávání pedagogická disciplína, jejímž předmětem jsou cíle, obsah, metody a organizační formy předškolního vzdělávání. Chápe dítě celostně, tj. zaměřuje se na rozvoj celé jeho osobnosti dítěte*“.

Školství a vzdělávání prochází v dnešní době několika změnami, cílem je vytvoření demokratické a humánní školy. Ta by nabízela stejné šance na dosažení vzdělání všem

členům společnosti. Integrační trendy jsou považovány za nejpodstatnější změny v koncepci. V Listině základních práv a svobod je ustanoveno právo všech dětí na vzdělání. Národní program rozvoje, tzv. Bílá kniha, která je důležitým dokumentem týkající se vzdělávání v České republice, formuluje myšlenková východiska, obecné záměry a rozvojové programy, které jsou určující pro vývoj vzdělávací soustavy. (Vítková 2004)

Předškolní vzdělávání je ukotveno v zákoně 561/2004, který byl vydán dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání tzv. školský zákon. Upravuje předškolní, základní, střední, vyšší odborné a některé jiné vzdělávání ve školách a školských zařízeních, stanovuje podmínky, za kterých se vzdělávání a výchova uskutečňuje. Jsou v něm vymezené práva a povinnosti fyzických a právnických osob při vzdělávání. Ve druhé části školského zákona najdeme část zabývající se předškolním vzděláváním. Paragraf 33 školského zákona definuje cíle předškolního vzdělávání, § 34 je rozdělen na 2 části. První část vymezuje organizaci předškolního vzdělávání. Druhá povinnost předškolního vzdělávání a způsoby jejího plnění a nesmíme opomenout Vyhlášku č. 14/2005 o předškolním vzdělávání. (Zákon č. 561/2004 Sb.)

Na školský zákon (Zákon č. 561/2004 Sb.) navazuje vyhláška č. 73/2005 o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.

Nutno zmínit vyhlášku MŠMT č. 43, která byla vydána dne 9. února 2006 o předškolním vzdělávání, kterou mění vyhláška MŠMT č. 14/2005 Sb. o předškolním vzdělávání, která vymezuje podrobnosti o provozu, počty přijatých dětí ve třídách, stravování, řeší problematiku péče o zdraví a bezpečnosti dětí, úplatu za předškolní vzdělávání v MŠ, určuje přechodné ustanovení, zrušovací ustanovení a problematiku účinnosti. (Vyhláška MŠMT č. 14/2005 Sb.)

1.1 Dítě předškolního věku

Předškolní věk zahrnuje období od dovršení třetího roku života po nástup dítěte do školy a to ve věku šesti let. Tento rok je ale pouze orientační, protože není určen jen fyzickým věkem, ale hlavně sociálním mezníkem, povinnou školní docházkou. Ten může

oscilovat v rozmezí jednoho, nebo více let. Předškolní období bývá označováno jako „období otázek“, „věk otázek“, nebo „první období vzdoru“. (Vágnerová 1997)

V předškolním věku dítěte jsou pozoruhodné změny v tělesných a pohybových funkcích, poznávacích procesech, v citovém a společenském vývoji i celkové osobnosti dítěte. Celkově je toto období radostné jak pro dítě, tak pro rodiče. (Lisá a Koňourková 1986)

1.1.1 Tělesný vývoj

Kuric (1986) uvádí, že v předškolním období dochází k pozoruhodným změnám. Dítě je formováno především tukem než svalovinou, proto je typickým znakem baculatost, ta v tomto období i mizí. Dítě roste, dále probíhá osifikace kostí, neboli kostnatění tzn. přeměna chrupavky, či vaziva na kost. Organismus roste relativně rychlým způsobem. Uvádí se pět až deset centimetrů ročně. Nutno mít na paměti, že kosti nejsou ještě příliš tvrdé a pevné, tudíž v tomto období vznikají různé ortopedické vady.

O tělesném růstu dítěte rozhodují žlázy s vnitřní sekrecí. Dochází ke zvyšování výkonnosti vnitřních orgánů, hlavně srdce a plic, oproti nervové soustavě dítěte, která se rozvíjí pomaleji. Zdokonaluje se stavba a funkce nervové soustavy a také pracovní schopnost buněk. Stává se schopnější a dokáže mít intenzivnější tělesný pohyb. V důsledku intenzivního rozvoje mozkové kůry jsou pohyby účelnější a přesnější. Na počátku třetího roku nemají pohyby rukou a nohou koordinaci. Při chůzi našlapují na celé chodidlo, tím je chůze neobratná. Postupem času se chůze stává přesnější a dítě si vytvoří svůj vlastní styl chůze. Koncem předškolního období dítě zvládá plavání, lyžování, bruslení, aj. (Matějček 2004)

Dítě nabývá obratnosti, samostatnosti a zlepšuje se v jemné motorice. Zdokonaluje se také manuální zručnost a vyhraněnost laterality. Důležitým prvkem je pravidelný režim, který spočívá v pravidelném rytmu bdění a spánku, stravovacích návyků – jídla, zábavy nejčastěji prostřednictvím hry a odpočinku. (Kuric 1986)

1.1.2 Sociální vývoj

Langmeier a Krejčířová (2006) uvádí, že hlavním činitelem socializace a emočního vývoje je rodina. MŠ doplňuje rodinnou výchovu, i přesto je každodenní návštěva v MŠ velmi přínosná. Důležitým konceptem v této oblasti vývoje je socializace, kdy se jedná o začleňování dítěte do kolektivu svých vrstevníků. Tento proces obsahuje tři vývojové aspekty. První fází je vývoj sociální reaktivity, což znamená vývoj rozdílných emočních vztahů k ostatním lidem, jak blízkým, tak neznámým. Další fází je vývoj sociálních kontrol, hodnotových orientací, dítě si v tomto období osvojuje normy společnosti. Jsou utvářeny na základě příkazů a zákazů, které udělují rodiče, nebo dospělí. Dítě je má tímto v podvědomí a přijímá je za své. Poslední fází je osvojení si sociálních rolí, neboli utváření si vzorce chování a postojů.

V předškolním období se vyskytují vlastnosti, jako je strach, úzkost, hněv, radost, žárlivost a citové prožívání dětí je individuální. Jedná se o expresivní charakter chování, který se nabývajícím věkem snižuje. Začínají se upevňovat sociální vazby s vrstevníky a to zejména při hře. Pozorujeme při ní jeho roli, zda dokáže dělat kompromisy, být ohleduplný a přátelský. Postupem času dítě začíná respektovat a přizpůsobovat potřeby druhým tzn., přichází období konformismu. (Kuric 1986)

1.1.3 Psychický vývoj

Vnímání dítěte je spíše globální, tudíž nedokáže detailně analyzovat vnímaný předmět a vnímání je povrchné. Tříleté dítě dokáže vnímat pouze to, co chce a co jej nějakým způsobem zaujme. V oblasti sluchového vnímání se zdokonaluje intenzita, směr, lokalizace a výška tónu. Pro vývoj řeči je velmi podstatný vývoj verbálního sluchu. Pro zřetelnou orientaci je základem tvar a barva daného předmětu. V tomto období je typická nepřesnost a velmi slabá ostrost vjemů, která se vyskytuje především ve vnímání velikosti a proporcí. (Matějček 2004)

Důležitým poznávacím procesem je fantazie. Ta je v tomto období velmi rozvinutá. Dítě má často živé představy, kdy například přidělují zvířatům lidské vlastnosti a schopnosti. Pro dítě je zde velmi typická konfabulace, kterou nazýváme tzv. dětskou lhavost. Nejde

o účelné lhaní, dítě je pouze přesvědčené o svojí pravdě. Pro dítě je někdy těžké rozlišit vlastní sen od skutečnosti. Jeho sen se pro něj stává skutečným zážitkem. Koncem předškolního období, dětské lži odeznívají a pomalu nastává realita. Ve třech letech dítě zná přibližně tři sta tisíc slov. Slovní zásoba se rozvíjí a před zahájením povinné školní docházky je počet slov přibližně čtyři sta tisíc. Díky lepší slovní zásobě se dítě umí lépe vyjadřovat. (Kuric 1986)

1.2 Pedagog v podmínkách předškolního vzdělávání

S pojmem učitel se v současné době pojí určitá legislativa a to Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících. V druhém § najdeme část nazývanou Zákon o pedagogickém pracovníkovi, který hovoří:

„Pedagogickým pracovníkem je ten, kdo koná přímou vyučovací, přímou výchovnou, přímou speciálněpedagogickou nebo přímou pedagogicko-psychologickou činnost přímým působením na vzdělávaného, kterým uskutečňuje výchovu a vzdělávání na základě zvláštního právního předpisu (dále jen „přímá pedagogická činnost“); je zaměstnancem právnické osoby, která vykonává činnost školy, nebo zaměstnancem státu, nebo ředitelem školy, není-li právnické osobě vykonávající činnost školy v pracovněprávním vztahu nebo není-li zaměstnancem státu“. (Zákon o pedagogických pracovnících 2016, § 2)

Dále zákon stanovuje požadavky, které jsou určeny na získání odborné kvalifikace pedagogických pracovníků. Oblast specifikovanou pro mateřské školy můžeme najít v § 6 daného zákona. Ve shrnutí mluvíme o tom, že učitel mateřské školy musí mít vysokoškolské, vyšší odborné, nebo středoškolské vzdělání v daném oboru. Odborně vybavenými znalostmi z oblasti speciální pedagogiky, musí být učitel mateřské školy, který pracuje ve škole, nebo ve třídě se speciálními vzdělávacími potřebami. (Šmelová, Prášilová a kol. 2018)

Průcha (2008) v pedagogickém slovníku vymezuje pojem učitel, jako osobu podněcující a řídicí učení druhých. Je hlavním aktérem vzdělávacího procesu, profesně kvalifikovaný pedagogický pracovník vykonávající učitelské povolání.

S pojmem učitel má také soulad kurikulum tzv. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV), kde jsou uvedeny všechny konkrétní povinnosti učitele mateřské školy. Zaměstnanci, kteří pracují jako pedagogičtí pracovníci, musí mít předepsanou

kvalifikaci, nebo si ji musí průběžně doplnit. Pedagogičtí pracovníci pracují profesionálním způsobem, sebevzdělávají se a jejich služby jsou organizovány tak, aby byla vždy při činnostech zajištěna pedagogická péče o děti. (RVP PV 2018)

S předškolním vzděláváním také souvisí i řada rolí, které učitel v mateřské škole vykonává. Přehledné rozpracování role učitele mateřské školy, přináší Tomanová a Šmelová (2018):

- **Role pečovatele**, kdy je učitel empatický k potřebě lásky, bezpečí a důvěry. Vede dítě k zdravému životnímu stylu, čistotě, sebeobsluze a je vždy nápomocen.
- **Role komunikátora**, která obnáší navazování vztahů a hlavně umění komunikovat s dítětem v partnerském, laskavém duchu.
- **Role manažera**, kdy hlavní vlastností učitele je, že řídí chod třídy, případně mateřské školy a nachází přání a očekávání rodičů.
- **Role poradce**, v níž učitel dokáže odborně poradit rodičům, na úrovni kompetencí učitele školy nabízí případná řešení.
- **Role obhájce.**
- **Role diagnostiky.**

Psychologicky orientovaná pedagogika vidí učitele v roli terapeuta. Ta je charakteristická tím, že učitel musí vyučovat, ale také vychovávat. Skupinu dětí je třeba vést s cílem pomoci všem dětem. Měl by rozvíjet mezilidské vztahy, být přítelem a důvěrníkem. (Lassahn a Ondrejko 1992)

1.3 Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

V roce 2001 byla vydána první podoba Rámcového vzdělávacího programu (RVP), která byla v roce 2004 aktualizována. 1. 9. 2007 se RVP stal pro všechny mateřské školy povinným a závazným dokumentem. Díky tomu, se mateřské školy zařadily do systému vzdělávání. (Svobodová 2010)

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV) je závazným, kurikulárním dokumentem. Institucí, která RVP PV garantuje, je Ministerstvo školství

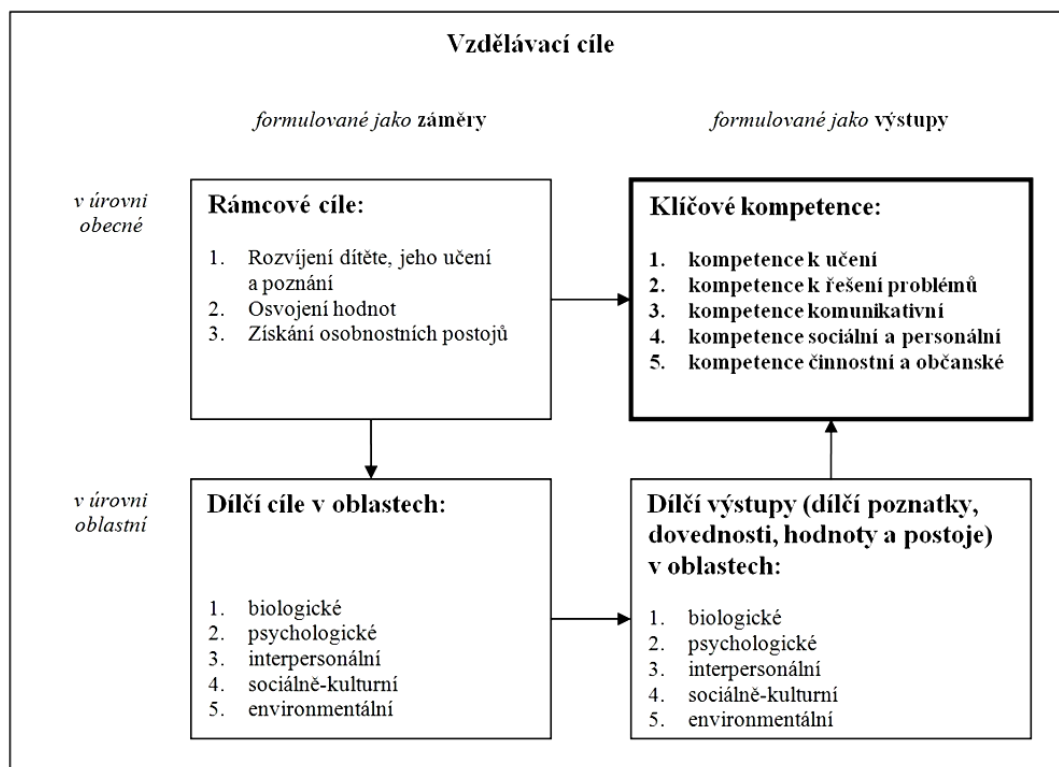
mládeže a tělovýchovy (MŠMT). Zahrnuje povinný obsah, rozsah a podmínky vzdělávání. Dále stanovuje elementární vzdělanostní základ, na který navazuje základní vzdělání. Je důležitý pro hodnocení výsledků vzdělávání dětí a stanovuje kritéria a východisko pro tvorbu školního vzdělávacího programu (ŠVP). Na základě ŠVP jsou poté tvořeny třídní vzdělávací programy, které produkují pedagogové. (RVP PV 2018)

RVP PV nám stanovuje hlavní principy vzdělávání s předškolními dětmi. Důležité je respektování vývojových specifíků dětí předškolního věku a vycházení z nich při práci. Dále využívání vhodných metod a organizace práce. Předškolní vzdělávání má být efektivní, aby děti získávaly na schopnostech a dovednostech, přičemž si utvoří základy klíčových kompetencí. (Kotátková 2008)

Předškolní vzdělávání je povinné pro dítě, které do začátku školního roku dovrší pět let. Tato povinnost se zavádí od školního roku 2017/2018. (RVP PV 2018)

1.3.1 Cíle RVP pro předškolní vzdělávání

System vzdělávacích cílů (RVP PV 2018, 9 s.)



RVP PV (2018) pracuje se čtyřmi cílovými kategoriemi:

Stanovuje cíle v podobě záměrů a cíle v podobě výstupů. Nejprve na úrovni obecné a poté na úrovni oblastní.

- **Rámcové cíle** – vyjadřující univerzální záměry předškolního vzdělávání.
- **Klíčové kompetence** - představují výstupy, dosažitelné v předškolním vzdělávání.
- **Dílčí cíle** - vyjadřují konkrétní záměry příslušející té které vzdělávací oblasti.
- **Dílčí výstupy** – dílčí poznatky, dovednosti, postoje a hodnoty, které dílčím cílům náleží.

Záměrem předškolního vzdělávání, podle RVP PV (2018), je rozvíjet dítě po všech jeho stránkách. Cílem je, aby dítě na konci předškolního období bylo samostatnou, jedinečnou osobností.

Instituce, která poskytuje předškolní vzdělávání, tzn. její pedagogové, by měla podle RVP PV (2018, s. 10) sledovat tyto **rámcové cíle** (záměry):

- *rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání*
- *osvojení základů hodnot, na nichž je založena naše společnost*
- *získání osobní samostatnosti a schopnosti projevit se jako samostatná osobnost působící na své okolí*

1.3.2 Vzdělávací oblasti předškolního vzdělávání

- Dítě a jeho tělo
- Dítě a psychika
- Dítě a ten druhý
- Dítě a společnost
- Dítě a svět

Vzdělávací obsah je v RVP PV řazen do pěti interakčních oblastí: Biologické, psychologické, interpersonální, sociálně-kulturní a environmentální. Tyto oblasti respektují vývoj dítěte, tzn. čtení, zrání a orientaci v běžném životě. (RVP PV 2018)

1.3.3 Klíčové kompetence v předškolním vzdělávání

RVP PV (2018) uvádí úroveň kompetencí, která je dosažitelná v předškolním vzdělávání. Reprezentují cílovou kategorii, vyjádřenou v podobě výstupů. Jsou formulovány obecně, jako soubory předpokládaných vědomostí, schopností, dovedností, hodnot a postojů důležitých pro rozvoj každého jedince.

- Kompetence k učení
- Kompetence k řešení problémů
- Kompetence komunikativní
- Kompetence sociální a personální
- Kompetence činnosti a občanské

2 Pojem mateřská škola

Mateřské školy jsou určeny dětem zpravidla ve věku od tří do šesti let. Navazují na rodinnou výchovu a zajišťují všestrannou péči (Walterová a Mareš 2009)

MŠ je pro dítě první institucí, kde se setkává se svými vrstevníky, kde se ctí pravidla, rituály a i první povinnosti.

Matějček (2000) uvádí, že v mateřské škole si děti budují přátelské vztahy, vzájemnou toleranci, obětavost a další důležité vlastnosti a také jim přináší ideální předpoklady, které podporují rozvoj dítěte. Dítě se setkává s úspěchem, radostí i potěšením.

Opravilová (2002) popisuje mateřskou školu jako dům s více poschodími, ve kterém žije rodina. Ten se skládá z prostorů pro hru i pro povinnosti. Dítě si může najít místo s vědomím, že vždy bude poblíž dospělý, který bude dítěti oporou. V nejnižším patře najdeme běžné činnosti a povinnosti běžného dne, které jsou přeneseny do neřízených činností a her. Zde se děti učí samostatnosti, komunikace, spolupráce, vyjadřování, získávání vědomostí i zkušeností. Nejvyšší patra jsou zaměřena na místa vzdělávání s ohledem na individuální možnosti dětí. Dítě v mateřské škole musí být zaujaté všemi prostory a hlavní je, aby se dítě cítilo v bezpečí.

2.1 Mateřská škola běžného typu

Dle Kořátková (2008, s. 71) uvádí, že: „ v současné době je a bude výběr mateřských škol dostatečně různorodý. Souběžně vedle sebe existují mateřské školy s různými programy. Nejvíce je tzv. běžných mateřských škol, které provozují obce.“

Dnešní mateřské školy si prošly velkými změnami a to proto, že v minulých letech byly určeny osnovy – Program výchovně vzdělávací práce, podle kterého se museli řídit všichni pedagogové v předškolních zařízeních. Hlavními aspekty byly práce podle stanoveného času, daného režimu a rozvrhu, kde hlavní složky byly výchovně vzdělávací. Nebyl prostor pro vlastní tvořivou práci. Dominantní byly frontální činnosti, do kterých byly zapojeny všechny děti. V současné době mají předškolní zařízení možnost se preferovat,

odlišovat se od ostatních MŠ a to v důsledku kurikulární reformy – RVP PV. Mohou si zajistit jistou autonomii a být jedineční ve vlastním školním vzdělávacím programu. (Koťátková 2008)

2.2 Alternativní mateřská škola

Pojem alternativní škola, jinak řečeno, alternativní vzdělávání má dle Průchy (2012) mnoho významů. Tím nejpoužívanějším je netradiční škola. Jiná synonyma jsou například svobodná škola, volná škola, otevřená škola, nebo nezávislá škola a v posledních letech se také začal uplatňovat pojem inovativní škola. Každá alternativní škola má své vlastní rysy.

Alternativními školami lze chápat všechny druhy škol, bez ohledu na zřizovatele tzn. škola nestátní i státní. Tedy školy soukromé, veřejné i církevní, které vlastní jeden důležitý rys a to, že se něčím odlišují od standardních běžně převažujících škol konkrétního systému. Rozdílnost alternativních škol se může zakládat ve specifichnostech organizace, obsahu vzdělávání, metod výuky, hodnocení vzdělávacích výsledků žáků aj. (Opravilová 2002)

Základní inovační záměry alternativních škol:

- *Změna celkové orientace školy.*
- *Komplexní rozvoj osobnosti, jednota intelektuální emocionální i volní.*
- *Náhrada školního učení tvůrčím způsobem.*
- *Posílení pracovních aspektů školy (škola činná, pracovní, aktivní.)*
- *Zvýšená pozornost aspektům estetickým (umělecké kreativitě), tělovýchovným a zdravotním.*
- *Aktivizování morálně výchovné funkce školy.*
- *Prohloubení kontaktů školy se životem společnosti, rodin, v souladu s přírodou (rozvoj životem pro život), rozvíjení spolupráce.*
- *Překonání tradiční formy výuky ve třídě skupinovými, individuálními formami.*
- *Posílení úlohy hry v rozvoji jedince vedle učení a práce.*
- *Překonání strohého členění žáků dle věku, vytváření přirozených skupin dětí.*
- *Navození nového partnerského vztahu učitele a žáků.*
- *Pozitivní změna celkové atmosféry školy. (Svobodová a Jůva 1996, s. 5)*

2.3 Základní rysy alternativní školy

Základním rysem alternativní školy je, že se výchova orientuje na osobu dítěte a škola vykonává všechny výchovné činnosti v souladu s individualitou a jedinečností dítěte, což znamená, že alternativní školy jsou zaměřeny pedocentricky. Uplatňuje několik vyučovacích forem, které jsou použity podle okolností a to například formou rozhovoru, skupinové a individuální práce, prožitkového učení, projektového vyučování aj. Prioritním cílem je rozvoj aktivity, komplexní výchova, vzdělávání dítěte a odpovědnosti žáka. Vysokou důležitost klade také na emoční a sociální oblast rozvoje dítěte. Alternativní škola je také spojována a chápána s principem „Par la vie“ což znamená „z života pro život“. Pojem je chápán, že cílem školního vzdělávání je zapojení žáků do světa práce a úsilí o rozšíření edukačního prostředí nad rámec třídy. (Průcha 2012)

Hlavním principem v oblasti předškolní výchovy se podle Opravilové (2002) stala volba vlastního školního vzdělávacího programu. Dnes se škola přizpůsobuje dítěti a hlavní důraz je kladen na jeho naplňování a vnímání jeho potřeb oproti dřívějšímu, kdy se dítě přizpůsobovalo požadavkům školy.

2.4 Rozdíly alternativní mateřské školy a školy tradičního typu

Průcha (2012) popisuje odlišnosti alternativní školy od školy tradičního typu:

- Kurikulární odlišnost zejména změny v obsahu, nebo cílech vzdělávání.
- Způsob organizace výuky.
- Parametry vzdělávacího prostředí – komunikace mezi učiteli a žáky a uspořádání třídy.
- Hodnocení žáků.
- Spolupráce rodiny a školy.

Základní rozdíly, které vymezil K Rýdl (1999a) zní:

- *„Tradiční forma:*
- *Výuka probíhá podle pevného rozvrhu hodina jednotné organizace dne.*
- *Učitel má monopol na pravdu, kterou předává žákům.*
- *Žák plní uložené úkoly dle zadání.*
- *Důraz na pamětné učení a vnější motivaci.*
- *Důraz na selektivní výkonovou soutěživost.*
- *Vzdělávání je omezeno prostorem třídy.*
- *Menší důraz je kladen na tvořivost a iniciativu učitele i žáků.*

Alternativní forma:

- *Rozvrh a organizace dne vycházejí ze zájmu dětí a flexibility jejich potřeb.*
- *Učitel je v roli poradce, partnera a staršího (zkušenějšího) kamaráda.*
- *Žák sám rozhoduje o pořadí a rozsahu zadaných úkolů.*
- *Důraz na objevování věcí a vnitřní motivaci.*
- *Důraz na spolupráci ve skupinách.*
- *Vzdělávání jsou otevřeny i prostory mimo třídu a školu.*
- *Důraz na rozvoj tvořivost a iniciativy. “ (Průcha 2012, s. 39)*

3 Typy alternativních mateřských škol v České republice

Československo bylo ve dvacátých a třicátých letech 20. století jedno z nejrozvinutějších zemí, a to po stránce rozvoje alternativního školství. Vycházelo to z české reformní pedagogiky, která byla na vysoké úrovni. Významní představitelé reformní pedagogiky u nás byli například Chlup, Sussová, Jarníková a Václav Příhoda. Ten přinášel řadu teoretických a praktických poznatků, týkající se nových trendů vývoje školství, které získal při pobytech v USA a jiných státech. (Průcha 2012)

Až po roce 1990, po společensko-politických změnách, nabídly své programy 3 školy a to Montessori MŠ, waldorfská MŠ a daltonský plán. Jako první měly zájem o místo Waldorfské MŠ a vzniklo tak několik prvních mateřských škol. Na konci devadesátých let se u nás objevily mateřské školy Marie Montessorri s jejími prvky a poté přišla na řadu Daltonská MŠ. Od sedmdesátých let a později, vznikaly moderní alternativy s názvem Zdravé mateřské školy (Program podpory zdraví) a Začít spolu (Step by Step). V posledním období se začaly objevovat lesní mateřské školy. První vznikla roku 2010, provozují je soukromí zřizovatelé a působí v pokusném ověřování MŠMT. Lze konstatovat, že soukromých mateřských škol stále přibývá. (Průcha, Koťátková, 2013)

Průcha (2012) popisuje základní typologii alternativních škol:

1. **Klasické reformní školy** (Waldorfské, Montessori, jenské, daltonské, freinetovské).
2. **Církevní (konfesní) školy**, které jsou založeny na základě náboženské orientace (katolické, protestantské, židovské, jiné konfesní).
3. **Moderní alternativní školy**, zahrnují všechny současné typy alternativních škol, které nejsou zřizovány církevními školami, nebo odvozovány od koncepcí reformní pedagogiky (s otevřeným vyučováním, „školy 21. století“, s alternativním programem, mezinárodní, nezávislé, integrované, „škola hrou“ aj.).

3.1 Waldorfská škola

Waldorfská škola je u nás v současné době považována za nejznámější a nejrozšířenější typ alternativní školy. Řadí se do typologie klasických reformních škol. Jejimi východisky ve filozofické a duchovní podstatě, podle Steinera, jsou výchovně vzdělávací aktivity, které jsou postaveny na tvořivosti, umění, přírodě, vztahů a podpoře smyslového rozvoje. (Opravilová 2002) Průcha a Kořátková (2013) ve své publikaci uvádí hlavní myšlenky a cíle waldorfské pedagogiky.

Myšlenky waldorfské pedagogiky:

- Pro dítě je důležité napodobování, prostřednictvím praktické výchovy. Je podstatné, co učitel dělá, než to, co říká.
- Jednání dítěte je vázané na smyslové vjemy, například čeho se dotýká, co vidí, nebo slyší, aj.
- Duševní vývoj dítěte je závislý na tělesném vývoji.
- Dítě je aktivním pozorovatelem a je soustředěné.
- Pohybové schopnosti vedou ke stimulaci rozumových funkcí.
- Nezastupitelnou roli má spolupráce rodičů.

Hlavní cíle:

- Vytvoření klidného a optimistického prostředí s podmínkami pro spolupráci rodičů.
- Přirozený projev dětí, s možností napodobování podnětných činností učitelů.
- Spoluúčast dětí na veškerém dění a tvořivé rozvíjení.
- Citový prožitek, který probouzí dětský zájem, rozvíjí představy a buduje naplnění pojmů.

3.2 Montessoriovská škola

Předškolní zařízení na těchto principech založila Maria Montessori, která rozvinula reformní pedagogické hnutí v oblasti předškolní pedagogiky. Mateřské školy Montessori jsou zaměřeny na vzdělávací potřeby a dispozice, s autodidaktickými tendencemi pro učení dětí. Hlavním mottem této pedagogiky je: „Pomoz mi, abych to dokázal sám“. (Šmelová, Prášilová a kol. 2018) Průcha a Kořátková (2013) ve své publikaci uvádí hlavní myšlenky a cíle pedagogiky Montessori.

Myšlenky Montessori pedagogiky:

- Uzpůsobení obsahu práce a prostředí, aby dítě využívalo a rozvíjelo své schopnosti a dovednosti.
- Rozvoj celé osobnosti dítěte a to po stránce tělesné, emoční, společenské, estetické.
- Základním aspektem je pozornost dítěte, které přináší efektivnější poznávání a učení.
- V období vývoje dítěte se objevují senzitivní fáze, které jsou významné kvůli sebekonstruaci dítěte. Dítě je v takové fázi připraveno hlouběji se rozvíjet a to v oblasti, ve které se senzitivita vyskytla. Učitel má tuto fázi pozorovat a připravit vhodné prostředí s didaktickým materiálem.
- Učitel působí jako pozorovatel s citovými a poučnými vlastnostmi.

Hlavní cíle:

- Rozvoj osobnosti dítěte, samostatnosti, matematického myšlení, umělecké aktivity a jazyka mluveného i psaného prostřednictvím didaktických materiálů a aktivit dětí.
- Vytvoření vhodných podmínek a prostředí.
- Nabídka didaktických pomůcek a materiálů.
- Umožnit dětem soustředit se z vlastní vůle a rozvíjet své dispozice.

3.3 Lesní škola

Základním znakem lesních škol je, že většina programů probíhá v přírodě a to za každého počasí. Les, představuje ideální prostředí pro rozvoj dětské osobnosti ve všech směrech. Vzdělávání v lesních mateřských školách probíhá stejně jako u „klasických“ škol v souladu s dokumentem MŠMT, tzn. Rámcovým vzdělávacím programem. (Šmelová, Prášilová a kol. 2018). Průcha (2012) ve své publikaci uvádí hlavní myšlenky a cíle lesních škol.

Myšlenky lesní školy:

- Učení prožitkem.
- Děti najdou v přírodě to, co právě potřebují a to za každého počasí.
- Podstata přírodního prostředí, její význam pro člověka, fyzické posílení organismu.
- Příklad zdravého životního stylu.
- Vzdělávání dětí v menším kolektivu dětí.

Hlavní cíle:

- Utváření vztahu k přírodě a zdravého životního stylu.
- Tělesný, duševní a společenský rozvoj dítěte, v prostřední přírody - lesu.
- Rozvíjení dovedností a tvořivosti s přírodními materiály.

3.4 Program podpory zdraví

Dle Průchy a Kořátkové (2013), školy, které se rozhodly podporovat zdraví, přistoupily na určitá východiska a principy činností. Chápou, že zdraví není jen nepřítomnost nemocí. Zdraví je výslednicí vzájemných interakcí celého člověka, všech jeho systémů a složek na úrovni biologické, psychické, sociální, duchovní a environmentální. Nejvýznamnějšími aktéry procesu podpory zdraví jsou rodiče a pedagogové. Klíčovou institucí pro realizaci podpory zdraví je právě škola. Dále autoři ve své publikaci uvádí hlavní myšlenky a cíle pedagogiky s podporou zdraví.

Myšlenky programu podpory zdraví:

- Zdraví je komplexní hodnota, která představuje kvalitu života a je potřebné ho chránit.
- Respektování lidských a specifických potřeb dítěte. Podpora psychického a fyzického zdraví.
- Individuální zdraví, komunitní působení a globální působení představuje holisticko-interakční působení, které by se mělo propojovat a aplikovat.
- Být příkladem zdravým životním stylem.
- Zdravé postoje a návyky se utvářejí nejlépe přímou zkušeností dítěte. Formou nápodoby slušného a vhodného chování a nabytím poznatků.

Hlavní cíle:

- Učení postojů, které směřují k úctě ke zdraví a dovednostem chránícím zdraví.
- Příklad učitelů a rodičů, pro vytvoření dobrého vzoru a životního stylu pro děti.
- Tělesný, duševní a společenský rozvoj dítěte, v prostřední mateřské školy.
- Respektování lidských potřeb, zdravý životní styl, komunikace a spolupráce.
- Pohoda prostředí.

4 Alternativní vzdělávací program „Začít spolu“

Alternativní vzdělávací program Začít spolu (ZaS), je mezi mateřskými školami velmi používaný a to buď v plné míře svého rozsahu, nebo některé mateřské školy používají jen jeho prvky. Program ZaS buduje základy pro znalosti, dovednosti a postoje důležité pro člověka a připravuje děti na jejich budoucí život. Buduje zájem o učení, usiluje o to, aby se děti uměly učit, učení je bavilo a nebylo pro ně stresující. Program ZaS akceptuje partnerství mezi mateřskou školou a rodinou. (Gardošová, Dujková a kol. 2003)

4.1 Historie programu Začít spolu v České republice

Program ZaS se začal vytvářet v 90. letech ve Spojených státech amerických. Stalo se tak na základě nových poznatků o procesu učení, lidském mozku a byl inspirován Freinetovskou školou. (Průcha a Košťátková 2013)

Vzdělávací program Zas (v mezinárodním označení Step by Step) je zaveden v České republice od roku 1994. Průběžně se vyvíjel, měnil a přizpůsoboval se novým podmínkám. Program splňuje dané požadavky na výchovu a vzdělávání, realizuje moderní vyučování a to zcela v souladu s RVP PV. Jednou ze základních myšlenek bylo umožnit dětem zažít výchovu a vzdělávání s demokratickými principy. Program je zařazen do mezinárodní asociací – nevládní členskou asociací ISSA (International Step by Step Association), založenou s primárním cílem, podporovat demokratické principy a spolupráci s rodinou. 10 mateřských škol bylo v roce 1995 zapojeno do programu a postupně se z nich staly školy modelové. Celé hnutí je koordinováno organizací „Step by step, o. s.“. Jejím úkolem je přispívat svými aktivitami k humanizaci, demokratizaci a vyšší efektivitě ve vzdělávání v České republice. (Gardošová, Dujková a kol. 2003)

Programu bylo vytýkáno přejímání amerických prvků výchovy s rozvolněnou výchovou, neboť vznikaly problémy s disciplínou. Významným krokem bylo vydání kurikulární reformy v podobě RVP PV. Znamenalo to legalizaci alternativních cest programu ZaS v souladu se složkami v RVP PV (cíli, obsahem, podmínkami). V současné době s tímto programem, na různých úrovních, spolupracuje 61 mateřských škol. Tento program vychází z Komenského díla – Škola hrou. (Gardošová, Dujková a kol. 2003)

4.2 Filozofie programu Začít spolu

Gardošová, Dujková a kol. (2003) v jejich publikaci uvádí, že v dnešní době děti čelí mnoho změnám a to sociálním, politickým, změnám prostředí, změnám v průmyslu mířící ke změnám na trhu práce, změnám ve vědě a technice aj. Některé rychlé změny, ke kterým dochází každodenně, dokazují, jak moc důležitý je rozvoj a podpora učení. Program ZaS buduje základy pro znalosti, dovednosti a postoje důležité pro člověka, který bude pod nátlakem problémů a nároků současnosti i 21. století. Připravuje děti na to, aby se celý život aktivně zajímaly o učení, učení je bavilo a nebylo pro ně nadměrným stresem. Je třeba zmínit nový způsob práce učitele, který poskytuje patřičné možnosti dětem. V programu je využito integrované učení hrou a činnosti s principy individualizace a tematického plánování.

Vzdělávací program Zas zdůrazňuje individuální přístup k dítěti, spolupráce rodiny, partnerství společnosti v oblasti výchovy a vzdělávání. Umožňuje vzdělávání dětí nadprůměrně nadaných, užívá a prosazuje inkluzi dětí se speciálními potřebami, děti s vývojovými poruchami i s postižením. Také je vhodný pro děti sociálně slabých rodin. Metodika programu ZaS zdůrazňuje konstruktivismus, ale také praktické činnosti, které jsou přiměřené stupni vývoje a progresivního vzdělávání. (Šmelová a Prášilová 2018)

Program ZaS je založen na humanistických a demokratických principech. Vychází z osobnostně rozvíjejícího modelu, který je inspirován dílem od C. Rogrese s názvem Představitelé humanistické psychologie. Ten je zaměřen na rozvoj vlastního potenciálu a možností dětí, je přesvědčen, že děti se nejlépe rozvíjí, věnují-li se činnosti, kterou mají nejraději – hře. Dále se můžeme setkat s direktivním (behavioristickým) vedením, který klade důraz na učitele a jeho předávání určitých informací a manipulativní vedení. Program ZaS vychází z teorií Erika Eriksona, Jeana Piageta a Lva S. Vygotského. Erik Erikson zprostředkovává psychosociální vývoj člověka, zatímco dvojice J. Piaget a L. S. Vygotskij nám přibližují kategorizaci učení. (Gardošová, Dujková a kol. 2003)

Je známo, že vzdělávací systém alternativního programu ZaS je založen na principech metod výchovy a vzdělávání, které jsou zaměřeny na dítě a na zapojení členů rodiny do vzdělávacího a výchovného procesu. (Albulescu a Catalano 2017)

4.3 Hlavní cíle programu Začít spolu

- *Vnímat změny, učit se je přijímat a aktivně se s nimi vyrovnávat.*
- *Učit se kriticky myslet, rozpoznávat problémy a řešit je.*
- *Umět si vybírat a nést za svou volbu odpovědnost.*
- *Být tvůrčí a mít představivost.*
- *Sdílet zájem a odpovědnost vůči společenství (obci), zemi a prostředí, ve kterém žijeme.*
- *Vytvářet si zdravé životní návyky a postoje.* “(Gardošová, Dujková a kol. 2003, s. 16).

4.4 Hlavní vzdělávací záměry programu Začít spolu

Program ZaS je utvořen tak, aby byl vhodný individuálním potřebám i kulturním tradicím naší země. Gardošová, Dujková a kol. (2003) představují hlavní vzdělávací záměry a rysy, které jsou společné všem třídám pracujících v programu ZaS:

- Individuální přístup ke každému dítěti.
- Vedení k samostatnému rozhodování, k odpovědnosti a volbě.
- Rozvíjení znalostí, dovedností a schopností dětí pomocí plánované činnosti, pozorování a center aktivit.
- Spolupráce s rodinou.

Program ZaS podporuje u dětí:

- Fyzický vývoj – prostřednictvím hrubé motoriky, chůze, běhu, hodů, skoků, poskoků, základními gymnastickými prvky, turistikou, činnostmi na školní zahradě, zvládnutím překážkové dráhy, sezonními činnostmi, aj.
- Sociálně – emocionální vývoj – prostřednictvím řešení konfliktů, kontroly impulsu, vyjadřování emocí, spolupráce, vzájemné úcty a respektu mezi dítětem a dospělým a dětem navzájem.
- Rozvoj inteligence – podporuje samostatné myšlení, tvořivost, chápání dění na základě vlastního prožitku, objevování a pozorování.
- Podporuje rozvoj jazyka i matematicko-logické představy dětí.

Program ZaS umožňuje dětem vytvářet si vlastní porozumění:

- Fyzikálnímu světu – prostřednictvím různých činností například vážení, měření, stavby z kostek, hraní s pískem a vodou, práce s dřevem aj.
- Sociálním a kulturním informacím – prostřednictvím her a to i dramatických, dále četby příběhů, vaření, účast na obecních akcích a následných rozhovorech o nich.
- Logice a matematice – do této skupiny patří měření, počítání, srovnávání, třídění, logické řazení do sledu.
- Vztahu mezi psaným a mluveným slovem – prostřednictvím hojného kontaktu s knihami, předčítáním, poslechem pohádek, vlastním psaním, písničky, častým kreslením obrázků, vyjadřování vlastních prožitků a myšlenek.

Program ZaS poskytuje dětem:

- Prozkoumání prostředí s dostatkem času.
- Učení se mnoha způsoby: malováním, kreslením, modelováním, stavěním, dramatickými hrami, pobytu a činnostmi venku, prohlížením knih, zpěvem a tancem, společnými diskusemi a rozhovory, pozorováním, prací s různými materiály.
- Respektování individuálního stylu učení každého dítěte (rychlost, délka učení, hra, poslechem, pozorováním, nápodobou, vlastním prožitkem s pokusem a omylem. Metoda přirozených následků je charakteristická tím, že poskytuje klidné a bezpečné místo, kde děti mohou objevovat své pocity, dopouštět se chyb a následně je napravovat.
- Příležitost vlastní volby – vybírat si činnosti, kterých se chtějí účastnit.
- Pochvala dětí.

4.5 Hlavní obsahové směřování programu Začít spolu

4.5.1 Ranní úkol

Na začátku dne čeká děti a jejich rodiče ranní úkol. Jeho cílem je spolupráce a ulehčení vstupu rodičů do třídy, a i touto aktivitou je získat pro spolupráci. Tabule s úkolem je nejčastěji umístěna hned u vstupu do třídy. Rodič dítěti přečte jaký je den, datum a znění jednoduchého úkolu, který koresponduje s tématem týdne. Při ranním úkolu si dítě procvičuje různé dovednosti, například počítání, grafomotoriku, barvy, geometrické tvary, poznává rostliny, zvířata aj. (Gardošová, Dujková a kol. 2003)



Obrázek č.1 Ranní úkol, zdroj (autor)

4.5.2 Ranní kruh

Hlavní náplní ranního kruhu (RK), je dle Gardošové, Dujkové a kol. (2003) vedení dětí k tomu, aby byly seznámeny a blíže pochopily, co je ten den čeká, z jakých nabízených aktivit si mohou vybírat. Dalším cílem je povzbudit a motivovat děti, aby se samostatně rozhodovaly. RK je výbornou formou psychohygieny dětí. Dává možnost vyjádřit se, vypovídat se ze svých pocitů, dojmů, radostí ale i trápení, vyjadřují svá přání. Úkolem pedagoga je vyslechnout od dětí jejich přání, požadavky, názory. Pedagog by měl být k dětem empatický, měl by děti vyslechnout a podpořit.

V RK si děti zaznamenávají počasí, označí si a společně si připomenou, jaký je den, měsíc, rok a jaké je roční období. Náplní je také debata o tématu, které ten daný týden

učitelka, společně s dětmi, naplánuje. Cílem je, aby se o tématu děti co nejvíc dozvěděly, aktivně se o konkrétní téma zajímaly, přinášely své dosavadní znalosti, dovednosti a inspirovaly ostatní vrstevníky. RK obohacuje básnička, písnička, případně drobná pohybová aktivita aj. V závěru pedagog dětem nabídne do jednotlivých CA různé činnosti. Dětem činnosti v jednotlivých centrech popíše, pojmenuje, představí a jednotlivé aktivity motivačně dětem přiblíží. Poté si děti činnosti samostatně vybírají a konají. Součástí RK může být příležitost připomenout si společně s dětmi nastavená pravidla společného soužití. (Gardošová, Dujková a kol. 2003)

4.5.3 Uspořádání prostředí třídy do tzv. center aktivit

V programu ZaS jsou třídy uspořádány tak, aby prostor byl rozdělen do několika částí, které děti ke hře a k práci využívají. Jde o tzv. pracovní koutky, centra aktivit (CA), ve kterých probíhá hra a tvůrčí práce dětí. Sami se v nich učí prostřednictvím hry a prací s různým materiálem. Pracují v malých skupinkách a tak mohou mezi sebou komunikovat, spolupracovat, procvičovat si vyjadřovací schopnosti a řešit problémy. CA jsou esteticky a funkčně vybavena různými předměty a materiály, které jsou v nich dispozici. Veškeré pomůcky jsou dostupné, uspořádané v otevřených, nebo lehce dostupných skřínkách. Úkolem pedagogů je naplánování takových činností, hraček a didaktických pomůcek, jak množstvím, tak i kvalitou, aby měly děti dostatečné podnětné prostředí a výběr. Takové prostředí děti podceňuje a motivuje k tomu, aby si hrály a pracovaly podle svého výběru a svých individuálních schopností. (Gardošová, Dujková a kol. 2003)

4.5.4 Hodnotící kruh

Po skončení jednotlivých CA se všechny děti sejdou v hodnotícím kruhu, kde mohou ukázat a zhodnotit své činnosti, sdělit, jak se jim v CA pracovalo, kdo jim v práci pomáhal, nebo poradil a co nového se naučily. Prioritním prvkem je sebereflexe, vyjadřování a rozvoj slovní zásoby. (Gardošová, Dujková a kol. 2003)

PRAKTICKÁ ČÁST

5 Cíl praktické části

- ✓ Popis přínosů programu Začít spolu.
- ✓ Charakteristika MŠ novojičínská Beruška, spol. s r.o., její historie a vývoj programu ZaS.
- ✓ Den v MŠ novojičínská Beruška, spol. s r.o.

V praktické části vycházím z publikace s názvem - Vzdělávací program Začít spolu, metodický průvodce pro předškolní vzdělávání. od Gardošové, Dujkové a kol. (2003), a také z písemných materiálů (ŠVP, TVP) MŠ novojičínská Beruška, spol. s r.o.

Vzhledem k tomu, že jsem absolvovala praxi v MŠ novojičínská Beruška, vycházela jsem v praktické části také z vlastních zkušeností a poznatků.

6 Přínosy v programu Začít spolu

Gardošová, Dujková a kol. (2003) ve své publikaci představují výzkum, který proběhl v roce 1997/1998 – 2000/2001 pod vedením doc. PhDr. Miluše Havlínové, CSc. a jejího týmu s názvem Vliv vzdělávacího programu Začít spolu na vývoj psychosociálních kompetencí dětí v MŠ.

Cílem tohoto průzkumu, bylo mimo jiné i to, zda je program ZaS ve stěžejních oblastech, na které se program zaměřuje opravdu účinný například samostatnost dětí, schopnost kriticky myslet, kreativita při řešení problémů.

Ze závěrů výzkumu, kromě jiného, vyplynulo, že děti, které se vzdělávají v programu ZaS, získávají prokazatelně širokou škálu kompetencí, jejichž dosahování a rozvoj jsou cílem programu ZaS. Program ZaS poskytuje dětem takové optimální podmínky, které umožňují dětem vzdělávat se v nestresujícím a bezpečném prostředí. Významnou roli hrají individualizované výchovně-vzdělávací postupy, které učitelky důsledně uplatňují (respektování osobního tempa, délka odpočinku, opakování, integrované učení hrou, která se realizují pomocí tematických projektů, jsou upřednostňovány kooperativní metody práce, prožitkové učení aj.).

6.1 Individuální přístup

Každé dítě je jedinečná osobnost, každé dítě je jiné a tato skutečnost musí být respektována, jestliže chceme, aby dítě plně rozvíjelo svůj individuální potenciál. Dle Gardošové, Dujkové a kol. (2003), se musíme zaměřit na individualizaci ve výchovném a vzdělávacím působení, abychom této skutečnosti docílili. Program ZaS v celé své šíři plně reflektuje individualitu dítěte. Každé dítě má mnoho osobních rysů, vlastností, které musíme brát na zřetel, chceme-li, aby učení bylo co nejefektivnější. Program ZaS vychází z díla H. Gardnera a jeho teorie o typech inteligence, práce s těmito teoriemi je průběžná a umožňuje sledovat dítě v jeho vývoji. Jedná se o strukturu inteligence, ve které by měly být všechny typy rozvinuty na stejnou úroveň. Skutečnost však je, že některé typy jsou rozvinuty více než jiné. Pedagogové pracující s programem ZaS rozvíjí všechny typy inteligence, vychází vstříc zájmům a potřebám každého dítěte, využívá individuálního stylu učení dítěte a při práci se skupinou využívá všechny jeho styly.

V programu ZaS se dle Gardošové, Dujkové a kol (2003) využívají tyto **prostředky individualizace**:

1. Pozorování – průběžné písemné, obrazové či zvukové záznamy, záznamové archy.
2. Plánování – plán pro celou třídu, individuální plán pro každé dítě.
3. Integrované učení.
4. Centra aktivit.
5. Samostatná volba činnosti, hry dítěte.

6.2 Spolupráce s rodinou

Je velmi důležité, že odborníci uznávají primární roli rodiny, jako prvního učitele. Dle Průchy (2012), program „Začít spolu“ vítá spoluúčast rodiny. Rodině dává průběžně možnost se na program aktivně podílet ve všech jeho aspektech. Rodiče jsou vítáni, aby se přímo aktivně zapojili při práci dětí v centrech aktivit, rodiče sami mohou být aktéry při vzdělávání dětí v programu ZaS a obohatit děti např. tím, představí a popíší své povolání. Ke spolupráci jsou také rodiče přizváni, když se MŠ v rámci týdenního tématu s dětmi připravují různé výrobky s tématem spojené (výroba domečků z krabiček, když se rozvíjí téma „naše město“ apod.).

Chceme-li podporovat co nejkvalitnější výchovu a vzdělávání dětí v program ZaS, musíme chápat potřeby, zájmy a priority dětí, ale také jejich rodin. Během celého školního roku, MŠ pracující s programem ZaS, pořádá různé školní akce. Jsou určeny pro děti, ale také pro rodiče a děti společně. Například „čtème společně“, „babičky a dědečkové spolu s dětmi“, „tatínci pletou velikonoční tatary“, společné výlety aj. Důležitá spolupráce mezi MŠ a rodinou probíhá také v rámci vzdělávání dětí. Samozřejmostí jsou společné konzultace rodičů a pedagogů o vývoji jejich dítěte v různých oblastech předškolního vzdělávání. Pedagogové poskytují rodičům odbornou pomoc. (Gardošová, Dujková a kol. 2003)

6.3 Samostatnost dětí

Ideální stav je, když předškolní dítě pedagoga vnímá jako člověka s přirozenou autoritou, ale zároveň jako partnera, který mu pomůže, poradí a bez obav se na něj může

obrátit. Je v jeho očích průvodcem na jeho vzdělávací cestě, podněcuje jeho aktivitu, samostatnost, kreativitu a další důležité dovednosti. Pedagog přistupuje k dítěti s respektem a s úctou. Důvěra dětí směrem k pedagogovi zcela přirozeně podněcuje radost a chuť zvládnout to, co mu pedagog nabídne. Podpora samostatnosti u dětí předškolního věku je velmi důležitá. Pokud dítě dokáže zvládnout věci samo, jeho vlastní sebevědomí, sebedůvěra mu umožní pouštět se do věcí, které do jisté doby nebyly samozřejmostí. Pokud „TO“ dokáže, má radost z úspěchu a chuť zdokonalovat se. (Průcha 2012)

Dle Gardošové, Dujkové a kol. (2003) se samostatnost v programu ZaS u dětí podporuje a podněcuje prostřednictvím nejrůznějších aktivit. Děti se dokáží osamostatnit nejen v rámci sebeobslužných aktivit, ale i při rozhodovacích procesech, při komunikaci, při výběru činností aj.

6.4 Plánování

Plánování v programu ZaS je zásadním akceptem v celém vzdělávacím procesu. Plánuje se převážně formou tematických celků, které motivují děti a umožňují jim rozvíjet chuť k učení a zároveň má zajistit individuální potřeby a zájmy dětí. Respektování potřeb dětí je velmi efektivní způsob při rozvíjení dovedností, schopností a získávání postojů předškolního dítěte. Plánování v tomto programu je velmi náročné, ale zajímavé, inspirující a tvořivé. Důraz je kladen na promyšlenost plánování a pedagog musí přihlížet k tomu, aby činnosti byly motivující, aby děti bavily, vzdělávaly je a měly určitou úroveň. Prostřednictvím práce v CA, umožňuje každému dítěti poznat a seznámit se s daným tématem do detailů. Důležitá je také zpětná vazba, kterou učitel s dětmi provádí každý den po činnostech v CA, v tzv. hodnotícím kruhu. (Gardošová, Dujková a kol. 2003)

6.5 Integrace dětí se speciálními vzdělávacími potřebami

V současné době je téma inkluze velmi aktuální. Jedná se o proces, jehož vzdělávací systém umožňuje všem dětem, a to bez rozdílu, navštěvovat vzdělávací zařízení. V předškolním věku se děti rozvíjejí a kolektiv vrstevníků je pro ně důležitý. Vliv dítěte s postižením má na vývoj ostatních dětí velký přínos. Děti se tak naučí přijímat odlišnost

a pomáhat slabším jedincům. Naopak dítě se speciálními vzdělávacími potřebami touží po začlenění do kolektivu, přijetí a přátelství. Mateřská škola s programem ZaS si osvojuje specifické dovednosti ve spolupráci s dítětem, rodiči, odborníky a zajišťuje vhodné kompenzační pomůcky. Snaží se o přirozené začlenění dítěte se speciálními vzdělávacími potřebami. (Gardošová, Dujková a kol. 2003)

6.6 Oceňování, podpora dětí

Program ZaS je založen na pozitivním hodnocení, oceňování a chválení - právě to děti denně potřebují. Je to velmi účinná technika vedení, při které se musí dodržovat určité zásady. Oceňujeme žádoucí formy chování, jsme konkrétní, oceňujeme snahu a úsilí i malý pokrok. (Gardošová, Dujková a kol. 2003)

6.7 Oregonská metoda hodnocení

MŠ s programem ZaS sestavujeme s rodiči minimálně 3x do roka individuální plány pro jejich děti. Využívá se hodnocení tzv. Oregonskou metodou. Lépe řečeno zaznamenává vývoj dítěte po všech jeho stránkách. Jedná se o metodu hodnocení vývoje dítěte. Metoda obsahuje 30 otázek a unikátní prvky, které nejsou běžné. Kladou důraz na osobnostní, sociální vývoj a hodnocení herních schopností. Hodnotí se pětistupňovou škálou. Hodnotí stupně pomoci, kterou dítě vyžaduje od dospělého. (Gardošová, Dujková a kol. 2003)

6.8 Role pedagoga v programu ZaS

Pedagog rozumí vývoji dítěte a poznává každé dítě co nejlépe. Respektuje děti, jejich důstojnost a má k nim patřičnou úctu. Pečlivě plánuje každodenní činnosti pro celou třídu. Vypracovává a vyhodnocuje individuální plány pro jednotlivé děti. Poskytuje dětem podnětné prostředí a prostor pro jejich činnost, podle pravidla - aktivní jsou děti. Pedagog poskytuje dítěti zejména podporu, těžiště práce pedagoga spočívá v již zmíněném plánování a přípravě

celého vzdělávacího procesu. Povzbuzuje děti k tomu, aby uměly řešit problémy smírnou cestou, komunikací. Je schopen dalšího profesionálního vzdělávání a osobního růstu. (Gardošová, Dujková a kol. 2003)

7 Centra aktivit v MŠ novojičínská Beruška, spol. s r.o.

Všechna CA jsou označena nápisem a piktogramem k pojmenování CA. U označení CA jsou úchytky na fotografie dětí, na které si je umisťují a děje se tak po výběru aktivity. Součástí označení CA je obrázek berušky. Děti jsou poučeny, že musí respektovat pravidlo - kolik má beruška teček, tolik dětí v CA pracuje. Při popisu níže uvedených CA vycházím z vlastních poznatků a z publikace od Gardošové, Dujkové a kol. (2003).

Dílna:

Dílna je pracovně a technicky zaměřené CA. Děti mají možnost pracovat s různým materiálem a různými pomůckami. V dílně děti experimentují s různým materiálem, přemýšlejí, spolupracují a pomáhají si navzájem, zatloukají, řezou. Děti mají k dispozici hřebíky, pilku, kladívko, šroubovák, metr, dřevo, aj.



Obrázek č.2 CA dílna, zatloukání hřebíčků do geometrických tvarů, zdroj (autor)

Objevy a pokusy:

Centrum Objevy a pokusy slouží ke zkoumání, pozorování, měření, vážení, atd. Děti využívají různé metry, pravítka, váhu, mikroskop, lupu, fotoaparát, atd. U tohoto CA je malá knihovnička, ve které jsou uloženy různé odborné knihy a encyklopedie. Součástí tohoto centra může být i starost o drobné zvíře např. morče, křečka, želvu, šneka, atd.

Domácnost:

Centrum domácnost je charakteristické námětovými a napodobivými hry, které jsou mezi dětmi velmi oblíbené. Děti napodobují dospělé a různé domácí práce např. vaření, žehlení, praní, ale i starost o miminko. Děti mají k dispozici hrnce, pánve, nádobí plastové, dřevěné i skleněné. Dále didaktické pomůcky ve formě ovoce, zeleniny, potravin aj. Jsou zde i kolébky s miminky a panenky Barbie. V rámci činností v tomto CA může pedagog naplánovat dětem i praktické aktivity, které jsou velmi oblíbené, kdy děti krájí, vaří, pečou atd.



Obrázek č.3 CA domácnost, pokojíček s kuchyní a nábytkem, zdroj (autor)



Obrázek č.4 CA domácnost, krájení jablek, zdroj (autor)

Lego:

Mezi oblíbené CA patří lego. Děti si v tomto centru můžou stavět, cokoliv chtějí. Mají k dispozici různé tvary, velikosti, barvy, nejrůznější druhy stavebnice Lego.. Touto činností si rozvíjejí svou představivost, fantazii, tvořivost a jemnou motoriku. Mohou stavět například květiny, domy, farmy, zvířata, dinosaury, lodě, auta, aj. Jde o stavby nejen plošné, ale i prostorové.



Obrázek č.5 CA lego, stavby z lega, zdroj (autor)

Voda a písek:

Centrum voda a písek je pro děti velkým zpestřením a zážitkem. Podporuje fantazii a představivost dítěte, sociální citění, tělesný a smyslový rozvoj, jemnou motoriku. Hra zde podporuje chápání přírodních zákonitostí, podporuje sounáležitost a chuť podělit se o dobrou náladu. Je zde stůl se zapuštěnou vanou, ve které je čistý písek. Děti zde mohou stavět bábovičky, tunely, přesívat písek, psát do písku prsty, aj. S vodou provádět činnosti například přelévát vodu, prát oblečky pro panenky, pouštět lodičky, pozorovat, jak taje led, atd.



Obrázek č.6 CA voda a písek, palování prstem do písku, zdroj (autor)

Knihy a písma:

Centrum knihy a písma slouží k podchycení zájmu o knihy, o čtení a psaní, ve formě nápodoby, k formování základů pro čtenářskou gramotnost. Je velmi důležité, u dětí v předškolním věku, rozvíjet jejich gramotnost, na základě příležitostí, kdy děti poznávají souvislosti mezi předměty a nápisy. Děti zde vnímají mluvenou a psanou formu písma. V centru je malá knihovnička s dětskou literaturou, dále tužky, pastelky, magnetická a křídlová tabule, písmena a číslice. Děti mohou poslouchat pohádky, vyprávět příběhy dle obrázků, vystřihovat, porovnávat a nalepovat písmena, vytleskávat slova, aj.



Obrázek č.7 CA knihy a písma, prohlížení knih, zdroj (autor)

Relaxace:

Děti zde odpočívají, relaxují, podle svých potřeb. Prohlížejí si knížky, hrají si s plyšovými hračkami.

Dramatika:

V tomto centru probíhají hlavně námětové hry. Děti zde napodobují dospělé, učí se sociálním rolím, komunikovat, rozdělovat si role, učit se domluvě, kompromisu, obohacovat si slovní zásobu, užívat přímou řeč, ale také předcházet konfliktům, nebo se je učit řešit. Mezi námětové a napodobivé hry můžeme zařadit hru na různá povolání – doktor, policajt, hasič, kadeřník. Centrum Dramatika se také využívá k dramatizaci pohádek např. O neposlušných kůzlátkách, O veliké řepě, atd. Využívají se zde různé kostýmy, ale i loutky a rekvizity.



Obrázek č.10 CA dramatika, převlékání do kostýmů, maňásek, zdroj (autor)



Obrázek č.11 CA dramatika, věšák s šaty, převleky a jiné pomůcky, zdroj (autor)

Ateliér:

Centrum ateliér poskytuje dětem tvořivost, radost, činorodost, představivost a rozvoj své fantazie. Je to velmi kreativní a činorodé CA. V tomto CA se maluje, kreslí, lepí, modelují, seznamuje se s novými výtvarnými technikami, aj. Jsou zde pomůcky například pastelky, fixy, prstové, vodové, temperové barvy, krepový papír.



Obrázek č.12 CA ateliér,
kreslení tří kuřátek, zdroj (autor)



Obrázek č.13 CA ateliér,
lepení kuřátek, zdroj (autor)

Všeználek:

Centrum, které je primárně určeno předškolním dětem a dětem nadaným. Jsou zde didaktické pomůcky a hračky, které děti motivují k přemýšlení, podněcují matematickou představivost, aktivují schopnosti úsudku, přemýšlení, děti se učí nacházet i jiné cesty k výsledkům atd.



Obrázek č.14 CA všeználek, zdroj (autor)

Hudba:

Hudba pomáhá rozvíjet hlas, rytmus, cítění, ale je také prostředkem komunikace, zábavy, poučení i uklidnění. Patří mezi nejbohatší zdroje pro učení předškolních dětí. Rozvíjí motoriku s Orffovými nástroji, učí se názvům různých hudebních nástrojů, texty dětských písniček. Děti mají k dispozici rytmicko-melodické nástroje, triangl, flétnu. Mohou si vyrobit také vlastní a to chrastítka, bicí nástroje.



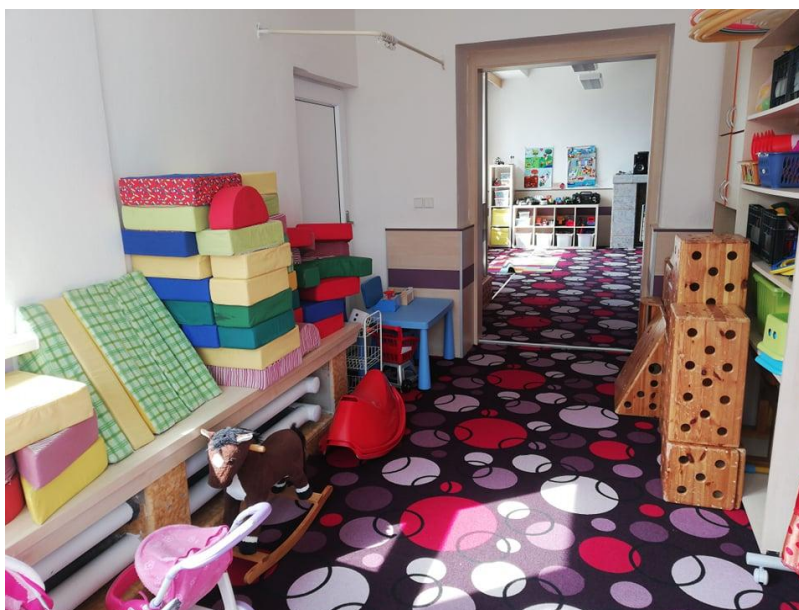
Obrázek č.15 CA hudba, vybavení a pomůcky, zdroj (autor)



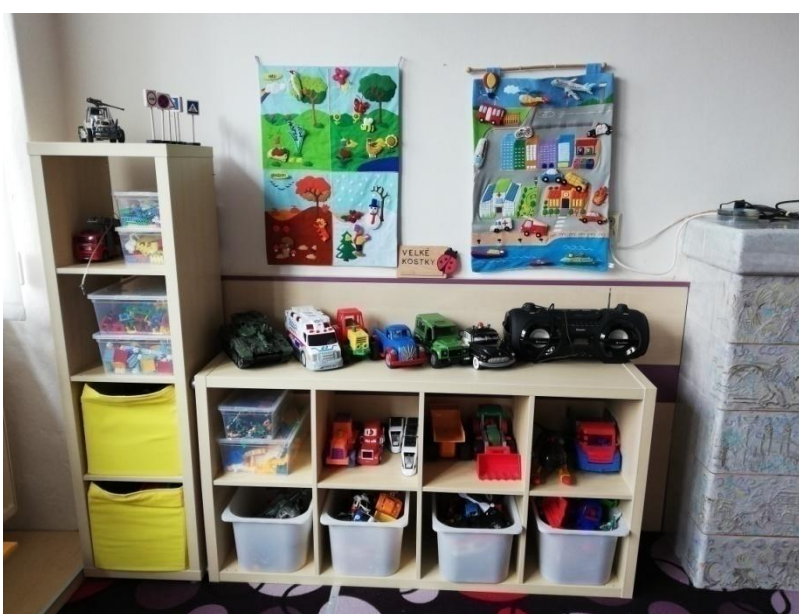
Obrázek č.16 CA hudba, hraní na Orffovy nástroje, zdroj (autor)

Kostky:

Centrum aktivit Kotky je velmi oblíbené, hlavně mezi chlapci. Děti zde vyjadřují a rozvíjí svou představivost a fantazii, učí se spolupracovat, rozvíjejí své sociální a komunikační dovednosti, procvičují si jemnou i hrubou motoriku a svou inteligenci. Pomůcky jsou různé a to materiálem, barvou a tvarem. Např. malé umělohmotné kostky, velké a malé dřevěné kostky, molitanové kostky, aj. Pedagogové děti podporují v tom, aby kostky zkoumaly, stavěly z nich a součástí her s kostkami jsou i dopravní prostředky, značky, umělohmotná zvířátka a jiné stavebnice.



Obrázek č.17 CA kostky, velké dřevěné a pěnové kostky, zdroj (autor)



Obrázek č.18 CA kostky, malé kostky, stavebnice, auta, zdroj (autor)

8 Popis MŠ novojičínská Beruška, spol. s r. o. a její historie

Soukromá MŠ novojičínská Beruška, spol. s r. o. svou činnost zahájila od 1. 9. 1994 a byla zařazena do sítě škol. Ředitelkou a zároveň zřizovatelkou je Bc. Hana Skočková. Od 1. 10. 1997 se stala MŠ Společností s ručením omezeným. MŠ novojičínská Beruška má v Novém Jičíně své místo v nabídce předškolního vzdělávání a je respektovanou alternativou mezi vzdělávacími institucemi.

V letech 1994 – 1996 měla MŠ Beruška kapacitu 40-ti dětí, ale pro velký zájem rodičů, umisťovat své děti v MŠ, navýšili kapacitu počtu dětí na 50.

Od roku 1998 se MŠ novojičínská Beruška, spol. s r.o. stala modelovou mateřskou školou v alternativním vzdělávacím programu „Začít spolu“. Cíle tohoto programu naplňují cíle RVP PV. Každý pedagog MŠ absolvoval dvouleté studium programu ZaS v mateřské škole Berušce ve Frýdku – Místku, která byla v tu dobu MŠ tréninkovou. Taktéž všichni pedagogové absolvovali Letní školu programu ZaS, kde posbírali další teoretické, ale i praktické poznatky.

Budova MŠ novojičínská Beruška je umístěna v centru města Nového Jičína. Vila, ve které sídlí MŠ prošla rekonstrukcí. MŠ obklopuje velká zahrada a její součástí je hřiště, různé herní a pohybové prvky, průlezky, vzdělávací tabule, pískoviště, zahrádka pro pěstování bylin, některých druhů zeleniny a jahod. Obvod zahrady lemují mlatová cesta, která je ideální pro jízdu dětí na koloběžkách a odrážedlech. Zahrada je členěna tak, aby děti měly mnoho příležitostí pro rozmanité pohybové i jiné aktivity. MŠ je dvoutrídňá a třídy jsou heterogenní. Třídy jsou prostorné a ke hrám dětí se využívá každý volný prostor, kout i chodba. V MŠ jsou velké 2 herny. Ve větší herně odpočívají po obědě předškolní děti. Menší děti odpočívají v ložnici, která se nachází v prvním patře a její prostor je rozdělen na 2 části. V jedné části odpočívají děti, které denně usínají a ve druhé části odpočívají děti, které denně neusínají a kde pedagog dětem po odpočinku nabízí klidové, vzdělávací aktivity. Vstupní šatna, v přízemí, je pro dolní třídu. Děti z horní třídy se v přízemí pouze přezouvají, ale převlékají se ve své horní třídě, v prvním patře.

Nedaleko MŠ je park - Smetanovy sady, poblíž parku se nachází přírodní oblast Skalky, která je ideální pro vycházky, menší výlety a pozorování přírody.

Mateřská škola disponuje dostatečným množstvím kvalitních hraček, učebních a didaktických pomůcek a audiovizuální technikou.

Tradiční akce MŠ Berušky:

- Kouzelný večer, kouzelná noc
- Štědrý večer v Berušce
- Lyžaček
- Mikuláš
- Letní pobyty v přírodě
- Den rodiny (Den matek, otců, dětí)
- Dílničky s rodiči, prarodiči
- Maturitka předškoláků
- Sauna pro děti
- Předplavecký výcvik, Bruslení
- Víkendové pobyty rodičů a dětí v přírodě
- Pravidelné divadelní představení
- Pravidelné návštěvy městské knihovny aj.



Obrázek č.19 Budova MŠ novojičínská Beruška, spol. s r.o., zdroj (autor)

9 Den v MŠ Beruška s programem ZaS

Po příchodu do mateřské školy čeká na děti a jejich rodiče **ranní úkol**, jejímž cílem je ulehčení vstupu do třídy a vzájemnou spolupráci. Poté si děti volí **hry dle vlastního výběru v centrech aktivit** (respektují daný počet dětí v CA). Po spontánních hrách probíhá tělovýchovná chvilka, kde se zařazují zdravotní cviky, pohybové činnosti a pohybové hry dětí. Poté následuje dopolední **svačina**, kterou si děti samostatně chystají, aby stolování bylo pro děti příjemnou, rituální záležitostí.

Po dopolední svačině se děti sejdou v **ranním kruhu** (RK). Usedají na koberec v herně, před centrální tabulí. Kruh je symbolem rovnosti, sounáležitosti a spoluzodpovědnosti. V RK se děti přivítají pozdravem, který si samy navrhnu, například rytmizací jmen, pohlazením apod. Děti zaznamenají počasí, který je den, měsíc, rok a roční období. Nejdelší část RK je věnovaná tématu týdne. RK je skvělou příležitostí pro **psychohygienu** dětí. Komunikace dětí v RK probíhá podle předem společně domluvených pravidel. Po kruhu je dětmi posílán nějaký symbol a ke kterému dítěti dojde, ten má možnost hovořit (platí pravidlo – pokud kamarád hovoří, ostatní naslouchají). Každé dítě dostane příležitost promluvit, podělit se se svým zážitkem, projevit svůj názor, popřípadě se svěřit se svým trápením. Platí pravidlo dobrovolnosti, komu není příjemné hovořit, nemusí. Další pravidla společného soužití v MŠ se v RK připomínají, obměňují, aktualizují, děje se tak ve spolupráci s dětmi.

V závěru RK pedagog dětem **představí** naplánované **činnosti v jednotlivých CA**, které korespondují s tématem týdne. Učitel musí zohlednit počet dětí v daný den, vzhledem k předběžnému plánování aktivit v jednotlivých CA. Děti se po vyslechnutí nabídky samostatně rozhodnou a vybírají si činnosti, o které mají zájem, které je zaujaly a nadchly. CA si označí fotografií, kterou si pověsí na úchytku a začnou samostatně tvořit, vyrábět, pracovat. Pokud si dítě s činností neví rady, postupuje podle pravidla, že nejdříve poprosí o radu kamaráda (učí se spolupracovat) a po té pedagoga. Pokud se děti při výběru CA dostanou do situace, kdy už je v CA „obsazeno“, učí se situaci vyřešit nejdříve samo, například domluvou, rezervací na další den, nebo kompromisem, neuspěje-li, požádá o pomoc pedagoga. Děti jsou v programu ZaS vedeny k samostatnosti, k domluvě, ke spolupráci a zodpovědnosti.

Děti pracují v CA tak dlouho, jak se jim daří a jak je činnost baví. Pedagog je v roli pomocníka, poradce a pozorovatele. Když děti samostatně pracují, využívá pedagog možnosti, že pozoruje a pokroky dětí zaznamenává. Důležitým momentem tohoto celistvého dopoledního bloku je **hodnotící kruh (HK)**, který následuje po dokončení všech aktivit, ale může jej zařadit např. po pobytu dětí venku. Jedná se o prvek sebereflexe. Děti v HK svou práci hodnotí, samy přemýšlí, jak se jim dařilo, jak by příště postupovaly, aby se jim dařilo lépe, co se jim líbilo, co ne, s kým spolupracovaly atd. Děti hodnotí svou práci, ale i práci svých vrstevníků a to za předpokladu, že hodnotí pouze pozitivně! Děti se učí nejen kritiku dávat, ale i přijímat.

Následuje **pobyt venku** a to buď na školní zahradě, která slouží k tělovýchovným aktivitám, námětovým hrám, hrám v písku a k dalšímu poznávání přírody, nebo při vycházce do okolí MŠ. I při činnostech venku má učitel příležitost děti motivovat, pozorovat, sledovat motorické dovednosti, spolupráci mezi dětmi, sociální chování atd. Po pobytu dětí venku následuje hygiena a oběd. Děti jsou vedeny k samostatnosti při sebeobsluze. **K odpolednímu odpočinku** se mladší děti ukládají v ložničce a starší děti v herně na matracích. Tato doba je využívána ke čtení a poslechu pohádek nebo relaxační hudby. Po odpočinku starších dětí je odpoledne využíváno pro individuální a cílenou přípravu dětí na vstup do ZŠ – hrají si na školu, nebo pro „Metodu dobrého startu“ a angličtinu hrou. Po odpoledním odpočinku všech dětí následuje odpolední svačinka a po ní si děti volí, dle svého výběru, spontánní hry dětí a jiné aktivity a činnosti. Do 16,45 hodin se děti rozcházejí domů.

Už bylo zmíněno, že práce pedagogů v programu „ZaS“ je náročná pro přípravu a plánování. Pedagog plánuje takové činnosti, aby děti dostatečně motivovaly, aby je činnosti bavily, obohacovaly a vzdělávaly. Pedagog musí věnovat přípravě vzdělávacích aktivit pro děti maximální úsilí, činnosti v centrech aktivit důkladně promýšlí a to dle jasných pravidel a zákonitostí, které souvisí s programem „ZaS“.

Dalším důležitým prvkem v alternativním vzdělávacím programu, směrem k pedagogům, je vyhodnocování a evaluace celého výchovně-vzdělávacího procesu dětí. Evaluace se stala nedílnou součástí celé strategie řízení pedagogického procesu. Jde konkrétně o vyhodnocování, zjišťování, porovnávání a vysvětlování stavu a efektivity a poskytuje zpětnou vazbu o dosažených cílech stanovených v programu ZaS.

V MŠ novojičínská Beruška, spol. s r.o. jsem zaznamenala fakt, že program ZaS je jejich nedílnou součástí. Pedagogové jsou kreativní, empatičtí a nadšení děti co nejlépe a nejkvalitněji vzdělávat a vychovávat.

Závěr

Bakalářská práce byla zaměřena na vzdělávací program „Začít spolu“ v podmínkách mateřské školy.

Hlavním cílem bylo představit alternativní vzdělávací program „Začít spolu“ a popsat jeho realizaci v konkrétní mateřské škole. Dalším vytyčeným cílem bylo, popsat přínosy vzdělávacího programu „Začít spolu“.

Práce je dělena na dvě části. Teoretická část je věnována předškolnímu vzdělávání, cílům RVP. Zmínila jsem se i o dalších vzdělávacích programech, které jsou považovány jako alternativní a inovativní. Jejich nedílnou součástí jsou všichni aktéři vzdělávacího a výchovného procesu - pedagogové, děti, rodiče, kteří společně vytvářejí pozitivní klima a atmosféru. V závěru teoretické části jsem popsala vzdělávací obsah, historii a filosofii alternativního vzdělávacího programu „Začít spolu“ a jeho základní charakteristiku.

Druhá část mé bakalářské práce byla věnována tomu, jak konkrétně se realizuje program ZaS v MŠ. S jistotou mohu potvrdit, že alternativní vzdělávací program ZaS nabízí jak pedagogům, tak i dětem flexibilitu a tvořivost. V tom dobrém slova smyslu přirozeně a nenuceně nutí pedagogy, aby se sebevzdělávali, nad svou prací a přípravou přemýšleli, protože plánování aktivit v programu ZaS je základním prvkem celého procesu. Práce v programu ZaS je skvělou příležitostí pro pedagogy, aby aplikovali moderní a inovativní prvky při vzdělávání a výchově předškolních dětí.

Po prostudování literatury, hlavně publikace s názvem - Vzdělávací program Začít spolu, metodický průvodce pro předškolní vzdělávání a po praxi v konkrétní MŠ, jsem dospěla k názoru, že alternativní vzdělávací program ZaS je velkým přínosem pro vzdělávání a výchovu předškolních dětí, přispívá k jejich osobnímu růstu, ke zvýšení jejich sebedůvěry a samostatnosti. Středem všeho dění je dítě. Tyto poznatky se mi potvrdily při mé praxi. Důležitou roli a nezastupitelné místo ve vzdělávacím programu ZaS mají rodiče. Jejich spolupráce, aktivita a zájem se stávají nedílnou součástí MŠ.

Závěrem mé bakalářské práce bych potvrdila, že mateřské školy s alternativním vzdělávacím programem mají jistě své místo ve vzdělávací nabídce a určitě jsou školami inspirativními pro ostatní.

Seznam literatury

ALBULESCU, I, CATALANO, H., *Alternative Educational Methodologies*. Cambridge Scholars Publishing : UK, 2017. 309 s. ISBN (10) 1-4438-9518-0, ISBN (13) 978-1-4438-9518-7.

BEČVÁŘOVÁ, Z. *Současná mateřská škola a její řízení*. Vyd.1. Praha : Portál, 2003,152 s., ISBN 80-7178-537-7.

BĚLINOVÁ, L. *Pedagogika předškolního věku*. Učební text pro 1.-4.ročník středních pedagogických škol. 1. vyd. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1980, 415 s. ISBN 978-80-7367-421-2.

GARDOŠOVÁ, J., DUJKOVÁ, L. *Vzdělávací program Začít spolu metodický průvodce pro předškolní vzdělávání*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003, ISBN 80-7178-815-5.

KOŤÁTKOVÁ, S. *Dítě a mateřská škola*. Vyd. 1, Praha : Grada Publishing, a.s., 2008, 200 s. ISBN 978-80-247-1568-1.

KOŤÁTKOVÁ, S. *Dítě a mateřská škola*. Vyd. 2, Praha : Grada Publishing, a.s., 2014, 256 s. ISBN 978-80-247-4435-3.

KURIC, J. *Ontogenická psychologie*. Vyd. 1, Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1986. 264 s. ISBN 14-409-86.

LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. Vyd. 2, Praha : Grada, 2006, 368 s. ISBN 978-80-247-1284-0.

LASSAHN, R. *Úvod do pedagogiky*. Z nemeckého orig. prel. Peter Ondrejko, Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1992, 178 s. ISBN 80-08-01827-5

LISÁ L., KŇOURKOVÁ M. *Vývoj dítěte a jeho úskalí*. Praha: Avicenum, zdravotnické nakladatelství, 1986, 174 s. ISBN 08-084-86.

MATĚJČEK, Z. *Co, kdy a jak ve výchově dětí*. Vyd. 3. Praha : Portál, 2000. 143 s. ISBN 80-7178-494-X.

MATĚJČEK, Z., *Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte*. Praha : Grada, 2004, 184 s. ISBN 80-247-0870-1.

MERTIN, V., GILLERNOVÁ, I. *Psychologie pro učitelky mateřské školy*. Praha : Portál, 2003, 248 s. ISBN 80-7178-799-X.

OPRAVILOVÁ, E. *Předškolní pedagogika*. Vyd. 2. opr. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2002. 40 s. ISBN 80-7083-656-3.

PRŮCHA, J. *Alternativní školy a inovace ve vzdělávání*. Vyd. 3, Praha : Portál, 2012. 192 s. ISBN 978-80-7178-999-4.

PRŮCHA, J., Walterová, E., Mareš, J.: *Pedagogický slovník*. Praha : Portál, 2008, 322 s. ISBN 978-80-7367-416-8

SVOBODOVÁ, E., *Vzdělávání v mateřské škole: školní a třídní vzdělávací program*. Vyd. 1. Praha : Portál, 2010, 166 s. ISBN 978-80-7367-774-9.

ŠMELOVÁ, E., PRÁŠILOVÁ, M. a kol. *Didaktika předškolního vzdělávání*. Vyd. 1. Praha : Portál, 2018. 230 s. ISBN 978-80-262-1302-4.

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie*, Praha : Karolinum, 1997, 107 s. ISBN 80-7184-317-2.

Tým MŠ novojičínské Berušky, spol. s r.o. *Školní vzdělávací program - Společně začneme, společně vše zvládneme*. Poslední aktualizace 1. 9. 2017.

Tým MŠ novojičínské Berušky, spol. s r.o. *Třídní vzdělávací program – Čáry máry fuk, holka nebo kluk (malá čarodějka)*. Ze dne 27. 8. 2018.

Internetové zdroje:

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. [online]. Praha: MŠMT, 2017, platnost od 2018, 50 s. [cit. 6. 1. 2019]. Dostupné z <http://www.msmt.cz/file/45304/>

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), in: Sbírka zákonů České republiky [online], 2019, [vid. 20. 2. 2019], dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-od-15-2-2019>

Seznam použitých zkratk

CA – Centra aktivit

MŠ – Mateřská škola

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

RK – Ranní kruh

RVP – Rámcový vzdělávací program

RVP PV - Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

ŠVP – Školní vzdělávací program

ZaS – Začít spolu

Seznam obrázků

Obrázek č.1 – Ranní úkol

Obrázek č.2 – CA dílna, zatloukání hřebíčků do geometrických tvarů

Obrázek č.3 – CA domácnost, pokojíček s kuchyní a nábytkem

Obrázek č.4 – CA domácnost, krájení jablek

Obrázek č.5 – CA lego, stavby z lega

Obrázek č.6 – CA voda a písek, palování prstem do písku

Obrázek č.7 – CA knihy a písmena, prohlížení knih

Obrázek č.8 – CA manipulační hry, široký výběr didaktických pomůcek a her

Obrázek č.9 – CA manipulační hry, stavení částí lidského těla

Obrázek č.10 – CA dramatika, převlékání do kostýmů, maňásek

Obrázek č.11 – CA dramatika, věšák s šaty, převleky a jiné pomůcky

Obrázek č.12 – CA ateliér, kreslení tří kuřátek

Obrázek č.13 – CA ateliér, lepení kuřátek

Obrázek č.14 – CA všeználek

Obrázek č.15 – CA hudba, vybavení a pomůcky

Obrázek č.16 – CA hudba, hraní na Orffovy nástroje

Obrázek č.17 – CA kostky, velké dřevěné a pěnové kostky

Obrázek č.18 – CA kostky, malé kostky, stavebnice, auta

Obrázek č.19 – Budova MŠ novojičínská Beruška, spol. s r.o.

Obrázek č.20 – Budova MŠ novojičínská Beruška, spol. s r.o.

Obrázek č.21 – Zahrada MŠ s průlezky, pískovištěm, koupačky, zahradním domečkem, aj.

Obrázek č.22 – Horní třída

Obrázek č.23 – Dolní třída

Obrázek č.24 – Ložnička pro mladší děti

Obrázek č.25 – Dědečci s vnuky pletou v MŠ tatary

Obrázek č.26 – Tvořivé dílničky s babičkami

Obrázek č.27 – Čtení pohádek s rodiči

Obrázek č.28 – Představení povolání rodičů – doktor

Obrázek č.29 – Jarní procházka s kočárky

Obrázek č.30 – Výlet na dopravní hřiště

Obrázek č.31 – Fotbalový turnaj chlapců v MŠ

Obrázek č.32 – Lyžaček

Obrázek č.33 – Maturitka předškolních dětí s paní učitelkou ze základní školy

Obrázek č.34 – Štědrý večer v MŠ

Seznam příloh

Příloha č. 1 Oregonská metoda hodnocení

Příloha č. 2 Týdenní plán

Příloha č. 3 Odpolední činnosti mladších dětí

Příloha č. 4 Odpolední činnosti předškolních dětí

Příloha č. 5 Podpisy rodičů

Příloha č. 6 Mateřská škola novojičínská Beruška, spol. s r.o.

Příloha č. 7 Akce mateřské školy novojičínská Beruška, spol. s r.o. a spolupráce s rodinou

Přílohy

Příloha č. 1

Oregonská metoda hodnocení

ZÁZNAMY O POZOROVÁNÍ DÍTĚTE

Jméno dítěte:

Datum narození:

Datum pozorování:

Za pedagogický tým:

HRA	Poznámky
1. Během volného výběru hry se zapojuje do sociálně-dramatických her (hraní rolí) 1 2 3 4 5	
2. Aktivně se zúčastňuje mnoha různých herních činností (stavění z kostek, socio-dramatické, manipulační, jednoduché stolní společenské hry apod.). 1 2 3 4 5	
3. Projevuje vlastní iniciativu ve vyhledávání a výběru činností. Je schopno sebeřízení, vlastního rozhodování. 1 2 3 4 5	
SEBEOBSLUHA	
4. Ovládá základní hygienické návyky (myje si ruce, čistí si zuby, je samostatné na toaletě, samostatně se obléká apod.). 1 2 3 4 5	
5. Chce si samo poradit a uvědomuje si vlastní úspěch. 1 2 3 4 5	
SEBEPŘIJETÍ – SEBEDŮVĚRA, PŘEDSTAVY O SOBĚ	
6. Důvěřuje dospělým, kteří dítě podporují a jsou přiměřeně důslední. 1 2 3 4 5	
7. Slovně (a zdvořile) požádá o pomoc dospělé i vrstevníky, až když to skutečně potřebuje. 1 2 3 4 5	
8. Přijímá zodpovědnost za vlastní činy. 1 2 3 4 5	
9. Snadno se orientuje a přizpůsobuje přechodům od jedné činnosti k druhé. 1 2 3 4 5	
10. Uznává autoritu dospělého, respektuje pravidla ve třídě, ale umí prosazovat své názory a myšlenky. Přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti. 1 2 3 4 5	
SOCIÁLNÍ DOVEDNOSTI	
11. Účinně vyjednává s ostatními, dokáže se dohodnout. 1 2 3 4 5	

12. Pružně přejímá různé role (může hrát vedoucí roli i roli následovníka, pomahače), neulpívá rigidně na úloze muže či ženy. 1 2 3 4 5	
13. Navazuje a udržuje přátelství. 1 2 3 4 5	
14. Projevuje pozitivní vztahy k dospělým, včetně vyváženosti mezi závislostí, střední mírou závislosti a nezávislosti. 1 2 3 4 5	
15. Akceptuje lidi, kteří se od něj liší pohlavím, barvou pleti, určitým handicapem apod. 1 2 3 4 5	
JAZYK A KOMUNIKACE	
16. Naslouchá a přispívá do skupinových diskusí (např. v ranním kruhu, v době jídla a v ostatním společně stráveném čase). 1 2 3 4 5	
17. Vypravuje o svých zkušenostech a jednoduchých událostech v logické návaznosti. 1 2 3 4 5	
18. Projevuje zájem o říkadla, písničky, rozpočítadla apod. 1 2 3 4 5	
19. Komunikuje tak, že bývá pochopeno ostatními. 1 2 3 4 5	
MOTORIKA	
20. Aktivně se zúčastňuje činností rozvíjejících jemnou motoriku - kreslení, malování, mačkání, skládání papíru, vytrhávání, stříhání, manipulativní hry, aj. 1 2 3 4 5	
21. Rádo běhá, skáče, vylézá nahoru, jezdí na koloběžce, tříkolce, kole, bez častého padání a ztráty rovnováhy. 1 2 3 4 5	
22. Ochotně zkouší vlastní hbitost a sílu v hrubé i jemné motorice. 1 2 3 4 5	
PŘEDPOKLADY DÍTĚTE	
23. Projevuje zvědavost, zájem o nové věci, vyptává se, pozoruje apod. 1 2 3 4 5	
24. Má rádo riziko, ale dbá přitom na bezpečnost svou i ostatních dětí. 1 2 3 4 5	
Zúčastňuje se s radostí tvořivých aktivit? Popište jak:	
25. Umění (estetická výchova) 1 2 3 4 5	
26. Dramatická hra 1 2 3 4 5	
27. Motorika 1 2 3 4 5	
POZNÁVÁNÍ ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ	
28. Vytrvá u obtížných úkolů navzdory neúspěchům (složitě puzzle, stavebnice Lego, hádanky). 1 2 3 4 5	

29. Samo si během volné hry vybírá činnosti a dokáže u nich vydržet 10 minut i více. 1 2 3 4 5	
30. Prokazuje vynalézavost, když čelí problémům a překážkám. Umí nacházet různá řešení, vytvářet a hledat další varianty. Např. když je dotázáno: Co jiného bys mohl ještě udělat? Jak by se tato situace dala vyřešit?) 1 2 3 4 5	
POZNÁVÁNÍ V OBLASTI MATEMATICKÝCH PŘEDSTAV 31. Dokáže porovnávat, uspořádat a třídít předměty (podle velikosti, druhu, barvy, tvaru atp.). 1 2 3 4 5	<i>Pozor jiné hodnocení!</i>
32. Dokáže kvantifikovat (hodně, málo, počítání "od - do", zvládá jednoduchou řadu). 1 2 3 4 5	<i>Pozor jiné hodnocení!</i>
POZNÁVÁNÍ V OBLASTI JAZYKA 33. Naslouchá celému příběhu během vyprávění či čtení. 1 2 3 4 5	
34. Projevuje zájem o tištěné slovo. Rádo si prohlíží knihy, vybírá si nejčastěji podle ilustrací, má své oblíbené knihy. Začíná rozpoznávat tvary jednotlivých písmen, některá písmena již pojmenovává nebo se na ně doptává. 1 2 3 4 5	
35. Píše, kreslí nebo používá symbolů a znaků (např. napíše své jméno nebo iniciály na výkres, napodobuje psaní během dramatické hry, na obrázcích, které kreslí, jsou rozpoznatelní lidé či předměty). 1 2 3 4 5	

Jiný komentář:

Zdroj:

Individualizovaná výuka ve vzdělávání dětí raného věku. Začít spolu. Open Society Fund Praha. Praha, 1998. Early Childhood Training Center School of Extended Studies, Portland State University. Úprava a aktualizace_Mirka Škardová_2014

Příloha č. 2

Týdenní plán



TÝDENNÍ PLÁN V CENTRECH AKTIVITY
V PROGRAMU „ZACÍT SPOLU“

Téma: Kovadly, podzim a útr Fúcač

Datum: 9. 10. - 12. 10. 2018

Cíl: Děti vnímají, že svět je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý - svět přírody i lidí.

	PONDĚLÍ	ÚTERY	STŘEDA	ČTVRTEK	PÁTEK
ATELIÉR 8	HRAČI DEN - 7H.	ještě - lepení listů na pásku	střevce - buzy - podzimní služba	TV: 4' - oběd na	drah - přeprosahu listem
KOSTKY 4 LEGO 4	Xajičti, Eliška, Chytil taška spjela	L - lom! chirurgie		plánu! povádám! erika	L - kdyžka má přirodním
HUDBA 2			zpívání & písničky - nová p.	RČ: Na honěnom	& vyletěl si připomíná obrátek - ep.
DOMÁCNOST 4 DRAMATIKA 4	- mlne! hry dětí ale st.		přáma draček řevy	u dvojicích PČ: zdejší a postahor.	
MANIPULAČNÍ HRY 6	rybka	ARM: když se dívám a kolem	přeprosám! listu papír. sítky	eriká s podzimním listem	om - šlence napřes! přirodním
OBJEVY POKUSY 4		připomíná! díky dráček ocení		HČ: přikázání draček	připomíná! podzim. listu přes pavoučí papír
DÍLNA 2				1)  - podzimní př.	
VODA A PÍSEK 2				2)  - přílož. zbitkem	
KNIHY A PÍSMENA 4 RELAX 2		hudební, číslo práce vzorů - prac. list	prac. list - graf. erik let dráček 	3) přičin přes lažku 4)  když státním maí kudy 7H:	pracovní list - rybní draček
POBYT VENKU	zahrad - di dráček kubek	zahrad - úhled - hudební listem	zahrad - mlne! listem	kočka a myš nášep + pozdrav TV - zahrad	zahrad - úhled zahrad
POZNÁMKY		- slky př míbrat	draček - dráček ocení	- mlne! dět' ale st. mlne!	- hry z přes

Mravní výchova:

mez. zářím'

Téma a náplň ranního kruhu:

Pondělí

- Vyprávění povítek z nřkendu
& Třelil si řjřny' drak

Úterý

- did. hry s kulami - draci oas - pojmenování bar
"Dr ořich uraků zápl', a majdi!"
(čísleny)

Středa

- počítání, křdění bar. mařl' z oas draku

Čtvrtek

Člto příběhu "Drak bol' zub" - dypřování odpředi'
řpř plně "Třelil si řjřny' drak"

Pátek

did. hra - draci schouka - řasnij, křij' drak se schoval
v koruně stromu

Poznámky, evaluace, postřehy, pozorování:

Stále přtřel' adaptace nových děl.
nemají jřtki z automatizování pravidel setouel'
v nřklidu hračk po hře a řakel' multizovat
kamardům.

Básničky:

Příloha č. 3

Odpolední činnosti mladších dětí

ODPOLEDNÍ ČINNOSTI MLADŠÍCH DĚTÍ

Datum: 14. 3. - 15. 3. 2019

Cíl: seznámení s hmyzími kyticemi jara

PONDĚLÍ - seznámení s tématem - jaro, popis obrázků
- povídání o jarním slunovčel
- jaro letí
- kresba slunovčel

ÚTERÝ \oint Na jara
HPH - Ovíjíme včelčel
- rytmizace kyticel
- vybarvování jarních kyticel

STŘEDA - HPH - jak se jmenuje, jména kyticel
- básně - Jara rožer
- říkání - slunovčel
- lapaní včelčel, do kreslovčel

ČTVRTEK \oint Travička kelena
pohádka - včelka
- hledání jarních obrázků
- vybarvování a vystihování traviček

PÁTEK - pohádka - Co vyrostlo na zahrádce
- porovnávání slunovčel podle velikosti
- třídění kyticel podle barvy
- říkání jarních kyticel

Evaluce, hodnocení, pozorování, poznámka:

Veškerá malých dětí kyticel máce kevní poznávat.
Květa šikovná byla Teretka Kó.

Příloha č. 4

Odpolední činnosti předškolních dětí

ODPOLEDNÍ ČINNOST PŘEDŠKOLNÍCH DĚTÍ



Datum: 21.-25.1.2019

Cíl: Pojmenování částí lidského těla, prohlubování znalostí o lidském těle 

PONDĚLÍ ? - JAK VYPADÁ LIDSKÉ TĚLO NA PRVNÍ POHLED
 arch papírů: kličej → karta detailů → optická činnost (hledat)
 did. hra: hádej podle hmatu částí lidského těla

ÚTERÝ MDS: práce s písmenčím Travičku zelená
 grafom. eričiní - dšmí otluč
 - uroboriní ruly
 - hledání synonym; rymy
 TH: Dělní a (procič: částí těla)

STŘEDA KOSTRA: ? Co by se stalo, kdyby naše tělo nemělo
 kosti? - strč. dokumentace - karta, papír
 Prac. list: Zjistěte, čímž kosti rostou → dlepení na správné místo

ČTVRTEK zkoumání TĚLA POMOCÍ LUPY → kůže, vlas, nehty,
 porovnávání ruly a nohy s druhým kamarádem
 (hledání rozdílů)
 křemí papír: proužek → karta těla

PÁTEK SRDCE - modelování srdce z plastelíny
 - ruli játr svíčna # pět
 - Mj: (rychlý x normální vlnění)
 an TH: Žít žil: (hledání vřemíry palce těla)

Evaluace, hodnocení, pozorování, poznámka:

báň: Já chci zdraví, tělu mít,
 chci se o to zastavit.
 Naše ranní eričiní
 není žádná měřiní.
 V šatce, v herně, na placi
 byva při něm legraci

BACIL
 Las má jeden bacil našil,
 dostal jsem výmu, kašil.
 Říjdi v klu, říjdi v puše,
 prostě kuchařem je do om kuse.

Příloha č. 5

Podpisy rodičů

INFORMOVANÝ SOUHLAS SE S UVEŘEJNĚNÍM FOTOGRAFIE

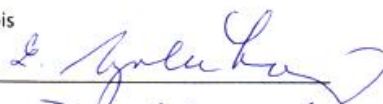
Jako zákonný zástupce dávám svůj souhlas Tereze Lobišové, studentce Palackého univerzity v Olomouci, Pedagogické fakulty, oboru Učitelství pro MŠ, že může v rámci své bakalářské práce uveřejnit fotografii mého dítěte, ve smyslu evropského nařízení GDPR a směrnice školy ohledně zpracování osobních údajů. V rámci své praxe s dítětem pracovala v MŠ novojičínské Berušce, s.r.o. Mateřské škole novojičínské Berušce, s.r.o. se sídlem na ul. Husova 1 v Novém Jičíně.

V Novém Jičíně dne 2. 4. 2019

Iméno zákonného zástupce

Podpis

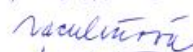
LINDA VYUVEČKOVÁ



EVA FURNAŘKOVÁ



BARBARA VACULÍNOVÁ



KATEŘINA BARŠOVSKÁ



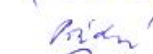
VERUŠKA PAULICOVÁ



MARKEŤA KOLUCHOVÁ



LENKA PEŘBOVÁ



JÁN JAKABOVIČ



LUCIE BRNÍ



JAN NOVÁK



MICHAELA PROKSŤOVÁ



TOMÁŠ VITLAČIL



ONDŘET ČEPĚK



ŠŤEPÁN JANIS



ŠŤANĚL OTO



LUCIE INDRÁKOVÁ



MARKEŤA UHLÁŘOVÁ



MARKEŤA JANČÁLKOVÁ



VLADIMÍR IRGL



INFORMOVANÝ SOUHLAS SE S UVEŘEJNĚNÍM FOTOGRAFIE

Jako zákonný zástupce dávám svůj souhlas Tereze Lobišové, studentce Palackého univerzity v Olomouci, Pedagogické fakulty, oboru Učitelství pro MŠ, že může v rámci své bakalářské práce uveřejnit fotografii mého dítěte, ve smyslu evropského nařízení GDPR a směrnice školy ohledně zpracování osobních údajů. V rámci své praxe s dítětem pracovala v MŠ novojičínské Berušce, s.r.o. Mateřské škole novojičínské Berušce, s.r.o. se sídlem na ul. Husova 1 v Novém Jičíně.

V Novém Jičíně dne 2. 4. 2019

Jméno zákonného zástupce

Podpis



PALACKÁ PETRA

LEDLÁKOVÁ ILETA

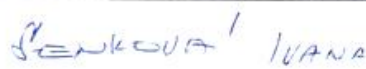
RONKOVÁ JANA

INDRÁKOVÁ LUCIE

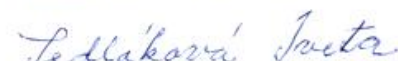
MILBROVÁ LUCIE

JURAČKOVÁ LEVKA

JYBOVÁ/TEOVÁ MICHAELA



BENKOVÁ IVANA



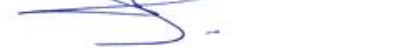
Sedláková Iveta



Ronková Jana



Indráková Lucie



Milbrová Lucie



Juračková Levka



Jybová/Teová Michaela

Příloha č. 6

Mateřská škola novojičínská Beruška, spol. s r.o.



Obrázek č.20 Budova MŠ novojičínská Beruška, spol. s r.o., zdroj (autor)



Obrázek č.21 Zahrada MŠ s průlezkou, pískovištěm, kupačky, zahradním domečkem, aj., zdroj (autor)



Obrázek č.22 Horní třída, zdroj (autor)



Obrázek č.23 Dolní třída, zdroj (autor)



Obrázek č.24 Ložnička pro mladší děti, zdroj (autor)

Příloha č. 7

Akce mateřské školy Beruška novojičínská, spol. s r.o. a spolupráce s rodinou



Obrázek č.25 Dědečci s vnuky pletou v MŠ tatary, zdroj (Skočková H.)



Obrázek č.26 Tvořivé dílničky s babičkami, zdroj (Skočková H.)



Obrázek č.27 Čtení pohádek s rodiči, zdroj (Skočková H.)



Obrázek č.28 Představení povolání rodičů – doktor, zdroj (Skočková H.)



Obrázek č.29 Jarní procházka s kočárky, zdroj (autor)



Obrázek č.30 Výlet na dopravní hřiště, zdroj (autor)



Obrázek č.31 Fotbalový turnaj chlapců v MŠ, zdroj (Skočková H.)



Obrázek č.32 Lyžaček, zdroj (Skočková H.)



Obrázek č.33 Maturitka předškolních dětí s paní učitelkou ze základní školy, zdroj (Skočková H)



Obrázek č.34 Štědrý večer v MŠ, zdroj (autor)

Anotace

Jméno a příjmení:	Tereza Lobišová
Katedra nebo ústav:	Katedra primární a preprimární pedagogiky
Vedoucí práce:	Mgr. Alena Vavrdová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2019

Název práce:	Vzdělávací program "Začít spolu" v podmínkách mateřské školy
Název v angličtině:	The educational program "Step by step" in kindergarten conditions
Anotace práce:	Bakalářská práce je zaměřena na vzdělávací program „Začít spolu“ v podmínkách mateřské školy. Teoretická část se zabývá charakteristikou předškolního vzdělávání, pojmu mateřská škola - konkrétně tradiční a alternativní, typy alternativních škol v české republice a závěr je věnován vzdělávacímu programu Začít spolu. Praktická část se zabývá přínosy daného programu, celkovému shrnutí a hlavnímu obsahovému směřování. V závěru bakalářské práce je popsána mateřská škola pracující s programem Začít spolu a její celodenní režim.
Klíčová slova:	Předškolní vzdělávání, dítě, alternativní vzdělávací programy, mateřská škola, program Začít spolu, rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání.
Anotace v angličtině:	The bachelor thesis is focused on the educational program "Step by step" in the conditions of kindergarten. The theoretical part deals with the characteristics of pre-school education, the concept of kindergarten - specifically traditional and alternative, types of alternative schools in the Czech Republic and the conclusion is devoted to the educational program "Step by step". The practical part deals with the benefits of the program, the overall summary and the main content direction. At the end of the thesis is described kindergarten working with the program Step by step and its all-day regime.
Klíčová slova v angličtině:	Preschool education, child, alternative educational programmes, kindergarten, programme Step by step, general educational program for education.

Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 Oregonská metoda hodnocení Příloha č. 2 Týdenní plán Příloha č. 3 Odpolední činnosti mladších dětí Příloha č. 4 Odpolední činnosti předškolních dětí Příloha č. 5 Podpisy rodičů Příloha č. 6 Mateřská škola novojičinská Beruška, spol. s r.o. Příloha č. 7 Akce mateřské školy novojičinská Beruška, spol. s r.o. a spolupráce s rodinou
Rozsah práce:	74 stran
Jazyk práce:	Český jazyk